

**Εκπόνηση Μελέτης Μέτρησης Οικονομικών –
Επιχειρηματικών Δεικτών και Εξαγωγικού Προσανατολισμού
Περιφέρειας Θεσσαλίας**

Σεπτέμβριος 2019

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
1.1 Η Περιφέρεια Θεσσαλίας	7
1.2 Υποδομές της Περιφέρειας Θεσσαλίας	9
2 Πληθυσμιακοί/Κοινωνικοί Δείκτες	10
2.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά.....	10
3 Οικονομικοί Δείκτες	12
3.1 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ).....	12
3.1.1 Πρωτογενής τομέας	14
3.1.2 Δευτερογενής τομέας.....	18
3.1.3 Τριτογενής τομέας.....	19
3.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)	21
3.3 Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	23
3.4 Απασχόληση	28
3.5 Περιφερειακοί Λογαριασμοί Νοικοκυριών.....	30
4 Δείκτες Καινοτομίας.....	32
4.1 Ευρωπαϊκός Δείκτης Καινοτομίας – Η επίδοση της Ελλάδας	32
4.2 Η καινοτομία στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	37
5 Επισκόπηση εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.....	41
5.1 Τάσεις εξαγωγών σε επίπεδο χώρας	41
5.2 Οι εξαγωγές σε εθνικό επίπεδο	43
5.3 Οι εξαγωγές στην Περιφέρεια Θεσσαλίας - Κλάδοι με συγκριτικό πλεονέκτημα 44	
ΠΟΠ-ΠΓΕ προϊόντα της Περιφέρειας Θεσσαλίας.....	49
5.4 Έρευνα και αξιολόγηση κύριων αγορών – στόχων και αποτύπωση των τάσεων 50	
5.5 Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων 54	
5.6 Σχέδιο δράσης – στρατηγική για την προώθηση των εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	56
5.6.1 Κατευθύνσεις στρατηγικής για την προώθηση των εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	58

Κατάλογος Πινάκων / Διαγραμμάτων / Εικόνων

Πίνακας 1: Πληθυσμός και πληθυσμιακή μεταβολή για τα έτη 1991, 2001 και 2011, ανά Περιφέρεια.....	11
Πίνακας 2: Δείκτες εξάρτησης, Θεσσαλίας –Ελλάδας-Ευρωπαϊκής Ένωσης (2011)	11
Πίνακας 3: Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά Περιφέρεια, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές.....	13
Πίνακας 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εκατομμύρια € και τρέχουσες τιμές για το 2016 (προσωρινά στοιχεία) με διαχωρισμό σε α΄ γενή, β΄ γενή και γ΄ γενή τομέα	15
Πίνακας 5: Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης, περιφέρεια και νομό για το 2009, εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα,.....	16
Πίνακας 6: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση αυτών, με διάκριση σε μικτές, αμιγώς γεωργικές και κτηνοτροφικές, κατά περιφέρεια και νομό για το 2009, εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα.....	17
Πίνακας 7: Διανυκτερεύσεις σε Ξενοδοχειακά καταλύματα και campings για το 2016 και 2017.....	20
Πίνακας 8: Μεταβολή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος την περίοδο 2015-2016.....	21
Πίνακας 9: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές.....	22
Πίνακας 10: Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά γεωγραφική ζώνη, Περιφέρεια και κλάδο, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές.....	24
Πίνακας 11: Κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά Περιφέρεια, Ιανουάριος 2018	28
Πίνακας 12: Μεταβολές ανέργων αναζητούντων εργασία στο διάστημα Δεκέμβριος 2017- Ιανουάριος 2018 και Ιανουάριος 2017-Ιανουάριος 2018	29
Πίνακας 13: Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης ανά Περιφέρεια σε εκατομμύρια Ευρώ, ΕΚΤ 40	
Πίνακας 14: Εξωτερικό εμπόριο της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την περίοδο 2013 - 2017	47
Πίνακας 15: Εξαγωγικές εταιρείες σε κατάταξη βάσει του κύκλου εργασιών, κλάδος δραστηριότητες, ποσοστό εξαγωγών και χώρες εξαγωγών	53
Διάγραμμα 1: Δείκτες καινοτομίας στο σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για το διάστημα 2012-2014, ΕΚΤ.....	39
Διάγραμμα 2&3: Οι επιχειρήσεις με το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών για το τελευταίο δηλωθέν οικονομικό έτος	52
Διάγραμμα 3: Οι θεματικές προτεραιότητες της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στη Θεσσαλία.....	59
Εικόνα 2: Οι Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Θεσσαλίας	7
Εικόνα 3: Χαρτογραφική απεικόνιση των βασικών τύπων κάλυψης γης στην Ελλάδα, αποτύπωση της κατάστασης το 2007 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, WWF “Η Ελλάδα τότε & τώρα: Διαχρονική Χαρτογράφηση των καλύψεων γης 1987-2007	8
Εικόνα 4: Υφιστάμενο Οδικό Δίκτυο στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Πολύζος & Νάκας	9

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι μια επικαιροποιημένη και αποτελεσματική καταγραφή των τάσεων και των συνθηκών ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε προτάσεις για συστηματικές παρεμβάσεις βοηθώντας τις εξαγωγικές επιχειρήσεις να ανταποκριθούν στις ανάγκες για εξωστρέφεια και εξαγωγικό προσανατολισμό.

Αρχικά πραγματοποιείται αποτύπωση των κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών της Περιφέρειας Θεσσαλίας με τη χρήση πληθυσμιακών, κοινωνικών, οικονομικών δεικτών και δεικτών καινοτομίας. Στη συνέχεια, αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά των εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας και οι τάσεις, εντοπίζονται κλάδοι που έχουν το συγκριτικό πλεονέκτημα στην Περιφέρεια και προϊόντα που έχουν δυνατότητα ανάπτυξης ακόμα μεγαλύτερης εξαγωγικής επέκτασης. Τέλος διατυπώνονται στρατηγικές κατευθύνσεις για την προώθηση των εξαγωγών της Περιφέρειας, λαμβάνοντας υπόψη και τις ελλείψεις και στρατηγικές στο επίπεδο της χώρας.

Σύμφωνα με την τριμηνιαία έκθεση δεύτερου τριμήνου του 2019 για την ελληνική οικονομία του Ινστιτούτου Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών ως προς το παγκόσμιο οικονομικό κλίμα, εντοπίζονται ενδείξεις επιβράδυνσης της ανάπτυξης στο αρχικό τρίμηνο φέτος: +3,3% στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του ΟΟΣΑ, έναντι +4,0% πριν ένα χρόνο. Υπάρχουν προβλέψεις επιβράδυνσης της ανάπτυξης της παγκόσμιας οικονομίας το 2019 σε 3,2%, από 3,6% πέρυσι αλλά επιστροφή σε 3,6% το επόμενο έτος. Εντοπίζεται εξασθένηση της μεγέθυνσης το 2019 κυρίως λόγω αποκλιμάκωσης της μεταποιητικής δραστηριότητας και του διεθνούς εμπορίου. Ως δυνητικές εστίες αρνητικών εξελίξεων για την παγκόσμια οικονομία χαρακτηρίζονται οι παρατεταμένες εντάσεις στις εμπορικές σχέσεις, οι επιπτώσεις της συνεχιζόμενης υποστηρικτικής νομισματικής και δημοσιονομικής πολιτικής στην Κίνα και η μη επίτευξη συμφωνίας μεταξύ ΕΕ και Ηνωμένου Βασιλείου για συναινετικό Brexit.

Ως προς τις οικονομίες της ΕΕ και της Ευρωζώνης ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ευρωζώνη και την ΕΕ το πρώτο τρίμηνο φέτος παραμένει αμετάβλητος σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο: 1,2% και 1,9%, από 2,5% και 2,4% στο αντίστοιχο τρίμηνο πέρυσι. Σημειώνεται αρνητική συμβολή των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη για τρίτο τρίμηνο στην περίοδο Ιανουαρίου – Μαρτίου φέτος αλλά και επιδείνωση στο Δείκτη Οικονομικού Κλίματος σε Ευρωζώνη και ΕΕ το δεύτερο τρίμηνο σε σχέση με το προηγούμενο και το αντίστοιχο τρίμηνο του 2018. Κύριες εστίες αβεβαιότητας είναι η εξασθένηση του διεθνούς εμπορίου,

η παρατεταμένη αβεβαιότητα σε σχέση με το Brexit, το υψηλό δημόσιο χρέος και τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια.

Στην Ελλάδα σημειώνεται στασιμότητα του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος το δεύτερο τρίμηνο του 2019 σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (100,8 μον.) και μικρή υποχώρηση σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο (102,8 μον.). Φαίνεται πως οι επιχειρηματικές προσδοκίες επιδεινώθηκαν το δεύτερο τρίμηνο, σε σύγκριση με το προηγούμενο, στο Λιανικό Εμπόριο και τις Κατασκευές, αντιθέτως βελτιώθηκαν οριακά στη Βιομηχανία και περισσότερο στις Υπηρεσίες.

Εστιάζοντας στις εξαγωγές παρατηρείται αύξηση των εξαγωγών προϊόντων το πρώτο τετράμηνο του 2019, με ρυθμό 3,8%, σαφώς μικρότερο εκείνου ένα χρόνο νωρίτερα (13,3%). Επίσης σημειώνεται αύξηση του ελλείμματος εμπορικού ισοζυγίου 6,6% σε σχέση με το πρώτο τετράμηνο του 2018, με άνοδο στα €7,2 δισεκ..

Αναλυτικά, οι εξαγωγές στα Αγροτικά Προϊόντα υποχώρησαν κατά 6,9% στο περασμένο τετράμηνο Ιανουαρίου-Απριλίου, στα €1,8 δισεκ., από €2,0 δισεκ. ένα έτος πριν, ενώ στις εξαγωγές Καυσίμων σημειώθηκε αύξηση 1,0%, με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν στα €3,41 δισεκ., από €3,37 δισεκ. πέρυσι (Πίνακας 3.8). Οι εξαγωγές των δύο συγκεκριμένων κατηγοριών αντιστοιχούν φέτος στο 48,8% των εγχώριων εξαγωγών προϊόντων, από 51,7% ένα χρόνο νωρίτερα. Η πτώση στα Αγροτικά Προϊόντα προήλθε κυρίως από τη μείωση κατά 54,7% στη ζήτηση για Λάδια-Λίπη Ζωικής ή Φυτικής Προέλευσης, η αξία των οποίων διαμορφώθηκε σε €146,9 εκατ., από €324,6 εκατ. το 2018, με αποτέλεσμα να συρρικνωθεί το μερίδιό τους στο σύνολο των εξαγωγών από 3,1% πέρυσι σε 1,4% το 2019. Στην κατηγορία Τροφίμων - Ζωντανών Ζώων, η οποία αντιπροσωπεύει περίπου το 79,5% των εξαγωγών Αγροτικών Προϊόντων, οι εξαγωγές ήταν ουσιαστικά αμετάβλητες (+0,1%), στα €1,467 δισεκ. Στα Ποτά και προϊόντα καπνού, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 12,5% των εξαγωγών των Αγροτικών Προϊόντων, η ζήτηση διαμορφώθηκε το διάστημα Ιανουάριος-Απρίλιος 2019 στα €230,6 εκατ., 20,9% υψηλότερη σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2018 (€190,7 εκατ.).

Οι εξαγωγές Βιομηχανικών Προϊόντων διευρύνθηκαν κατά 9,9% στο πρώτο τετράμηνο φέτος, με την αξία τους να αγγίζει τα €4,8 δισεκ., από €4,4 δισεκ. πέρυσι. Αυτή η άνοδος ερμηνεύεται κυρίως από την ενίσχυση της διεθνούς ζήτησης για Χημικά Προϊόντα και συναφή προϊόντα, κατά 21,1%, με την αξία τους να διαμορφώνεται στα €1,3 δισεκ. Επίσης αύξηση των εξαγωγών σημειώθηκε στα Βιομηχανικά Είδη Ταξινομημένα κατά Πρώτη Ύλη,

της τάξης του 2,7% (στα €1,69 δισεκ. από €1,65 δισεκ.), ενώ ανοδικά κινήθηκαν τα Διάφορα Βιομηχανικά Είδη, κατά 23,5% (στα €839 εκατ. από €679,7 εκατ.). Αύξηση, οριακή, σημειώθηκε στις εξαγωγές για Μηχανήματα και Υλικό Μεταφορών, +0,3%, με αποτέλεσμα από €978,1 εκατ. να φτάσουν τα €981,1 εκατ.

Για τη διερεύνηση αυτών των τάσεων πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια αυτής της μελέτης ανάλυση των εξαγωγικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας χρησιμοποιώντας τη βάση δεδομένων της ICAP.

Μεταξύ των χωρών της Ευρωζώνης που απορροφούν το μεγαλύτερο τμήμα των ελληνικών εξαγωγών, σημειώθηκε διεύρυνσή τους προς την Γαλλία, κατά 29,2%, από €301,1 εκατ. σε €389,1 εκατ., και προς την Γερμανία, κατά 0,2%, από €666,2 εκατ. σε €667,5 εκατ.

Οριακή μείωση παρουσίασαν οι εξαγωγές προς το σημαντικότερο εμπορικό εταίρο, την Ιταλία, κατά 0,2%, με αποτέλεσμα να διαμορφωθούν σε €1,14 δισεκ. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των εξαγωγών το πρώτο τετράμηνο του 2019 προς προορισμό της Ευρωζώνης σημειώθηκε στο Λουξεμβούργο, κατά 64,4%, από €4,2 εκατ. το περασμένο έτος σε €7,0 εκατ. το τρέχον.

Μεταξύ των υπόλοιπων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προς τις οποίες οι συνολικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 7,1% ή κατά €109,8 εκατ., φθάνοντας τα €1,6 δισεκ., η Βουλγαρία εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό εξαγωγικό προορισμό, με αύξηση των εκροών προϊόντων προς αυτή σε σχέση με πέρυσι κατά 4,8% ή κατά €21,3 εκατ. Παράλληλα, θετικές εξελίξεις σημειώθηκαν προς δύο άλλες χώρες από τη συγκεκριμένη ομάδα οι οποίες απορροφούν σημαντικό μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ρουμανία, προς τις οποίες οι εξαγωγές ενισχύθηκαν κατά 14% ή €47,0 εκατ., στα €382,0 εκατ., και κατά 10,5% ή €30,8 εκατ., στα €323,9 εκατ. αντίστοιχα. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση, της τάξης του 156,5%, σημειώθηκε προς την Κροατία, προς την οποία οι ελληνικές εξαγωγές αυξήθηκαν κατά €44,8 εκατ., από €28,6 εκατ. πέρυσι στα €73,4 εκατ. ένα χρόνο μετά.

1.1 Η Περιφέρεια Θεσσαλίας

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας χωροθετείται στο βορειοανατολικό μέρος της Κεντρικής Ελλάδας και χαρακτηρίζεται γενικότερα από έντονη γεωμορφολογική ποικιλομορφία. Περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας και Τρικάλων, καλύπτοντας συνολική έκταση 14.037 km² (14.004 χερσαία και 303 νησιωτικά), ποσοστό 10,64% του συνόλου της ελληνικής επικράτειας, καταλαμβάνοντας τη 5^η θέση μεταξύ των περιφερειών της χώρας.

Η Π.Ε Λάρισας είναι η μεγαλύτερη σε έκταση Π.Ε της Θεσσαλίας (ποσοστό 38,3% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας). Ακολουθεί η Π.Ε Τρικάλων, η οποία καταλαμβάνει το 24,1% της συνολικής έκτασης της Περιφέρειας, η Π.Ε Καρδίτσας 18,8%, η Π.Ε Μαγνησίας 16,8% και η Π.Ε Σποράδων το 2%. Η κατανομή του πληθυσμού στην Περιφέρεια έχει ως εξής: στην Π.Ε Λάρισας κατοικεί το 38,9%, στην Π.Ε Καρδίτσας το 15,5% στην Π.Ε Μαγνησίας το 26%, στην Π.Ε Σποράδων το 1,9% και στην Π.Ε Τρικάλων το 17,7% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας (απογραφή 2011).

Εικόνα 1: Οι Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Θεσσαλίας

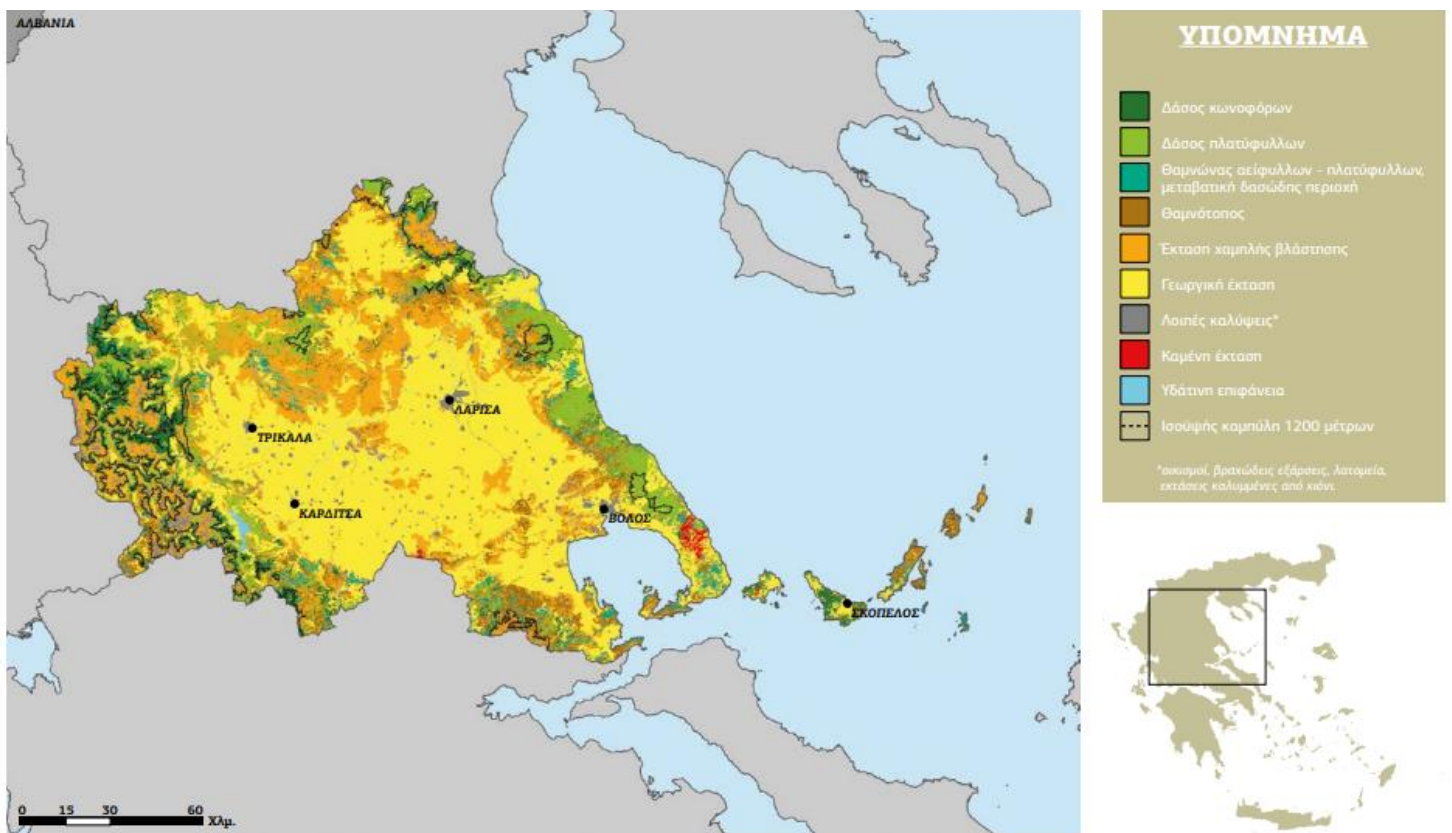

Από το σύνολο της Περιφέρειας το 44,9% αποτελείται από ορεινές περιοχές, το 17,1% από ημιορεινές και το 36% από πεδινές. Συνορεύει προς τα βόρεια με τις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Δυτικής Μακεδονίας, προς τα δυτικά με την Περιφέρεια Ηπείρου, προς τα νότια με τη Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και ανατολικά βρέχεται από το Αιγαίο Πέλαγος.

Ως προς τα γεωμορφολογικά της χαρακτηριστικά, εντός των ορίων της Περιφέρειας περιλαμβάνεται η πεδιάδα της Θεσσαλίας, η μεγαλύτερη πεδιάδα της ελληνικής επικράτειας που διαρρέεται στον άξονα ανατολή-δύση από τον ποταμό Πηνειό, το τρίτο μεγαλύτερο ποτάμι της χώρας. Ο Όλυμπος βρίσκεται στα όρια Μακεδονίας και Θεσσαλίας με μία σειρά από υψηλές κορυφές που δημιουργούν βαθιές χαράδρες γύρω από τις οποίες εκτείνεται μία περιοχή ιδιαίτερης βιοποικιλότητας.

Τόσο τα γεωγραφικά όσο και τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Θεσσαλίας, με ορεινούς όγκους και μεγάλες πεδινές εκτάσεις, καθώς και με ακτές και μικρό νησιωτικό σύμπλεγμα, αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα για την εσωτερική χωρική και κοινωνικό – οικονομική συνοχή και χωροταξική ολοκλήρωσή της.

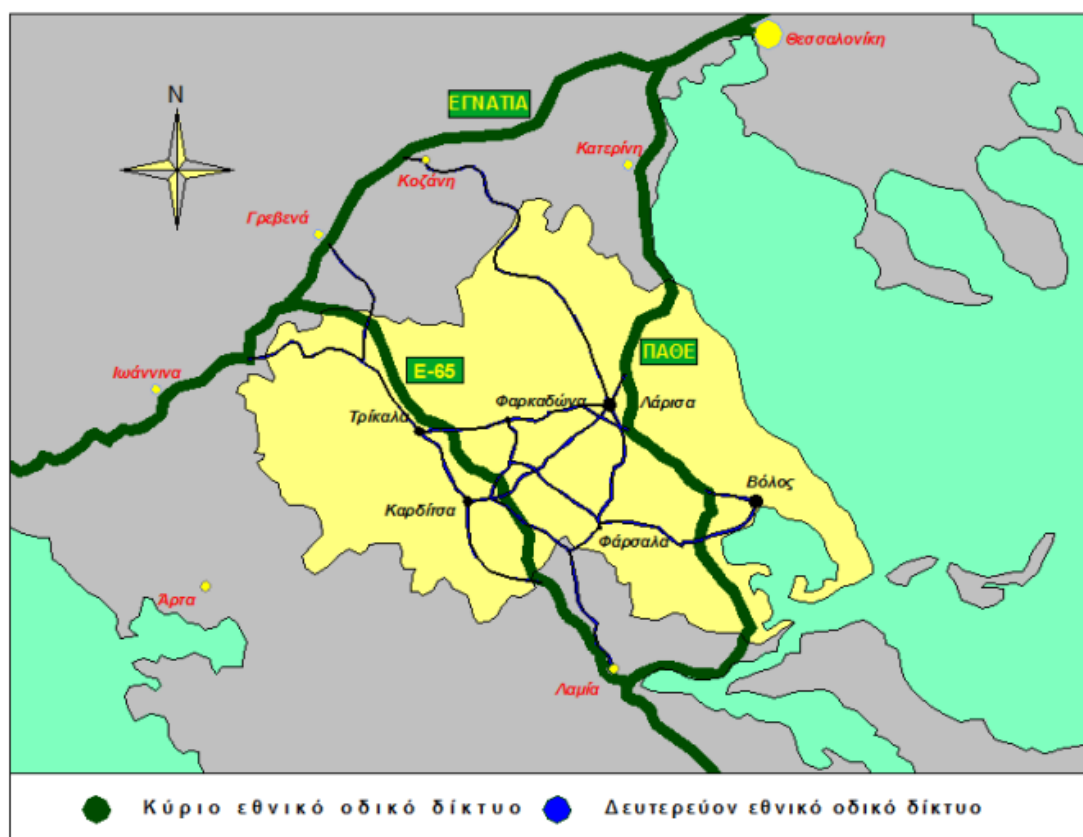
Εικόνα 2: Χαρτογραφική απεικόνιση των βασικών τύπων κάλυψης γης στην Ελλάδα, αποτύπωση της κατάστασης το 2007 στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, WWF "Η Ελλάδα τότε & τώρα: Διαχρονική Χαρτογράφηση των καλύψεων γης 1987-2007

1.2 Υποδομές της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας έχει στρατηγική κεντροβαρική και εύκολα προσπελάσιμη γεωγραφική θέση, καθώς συνδέεται με το βασικό οδικό και σιδηροδρομικό άξονα της χώρας (ΠΑΘΕ/ N-B) και η Εγνατία Οδός διέρχεται σε σχετικά μικρή απόσταση από το βόρειο όριο της Περιφέρειας.

Εικόνα 3: Υφιστάμενο Οδικό Δίκτυο στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, Πολύζος & Νάκας

Επιπλέον, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας λειτουργούν ο Κρατικός Αερολιμένας Ν. Αγχιάλου, ο Κρατικός Αερολιμένας Σκιάθου «Α. Παπαδιαμάντης» και υπάρχουν και τα στρατιωτικά αεροδρόμια της Λάρισας και του Στεφανοβικείου.

Τα Εμπορικά – Επιβατικά Λιμάνια περιλαμβάνουν τους: Λιμένας Βόλου, Λιμένας Σκιάθου, Λιμένας Σκοπέλου, Λιμένας Λουτρακίου - Γλώσσας Σκοπέλου, Λιμένας Αγνώντα Σκοπέλου, Λιμένας Πατητήρι Αλοννήσου, Λιμένας Αγ. Κυριακής Τρικεριού, Λιμένας Νησιού Τρικεριού.

Το υφιστάμενο δίκτυο του ΟΣΕ που εξυπηρετεί την Περιφέρεια Θεσσαλίας περιλαμβάνει τις εξής γραμμές:

- Άξονας Βορρά-Νότου (Αθήνας -Θεσσαλονίκης διέρχεται μέσω Λάρισας)
- Σιδηροδρομική Γραμμή Παλαιοφάρσαλος-Καλαμπάκα
- Σιδηροδρομική Γραμμή Βόλος - Λάρισα
- Σιδηροδρομική Γραμμή Βόλου (Ανω Λεχώνια)-Μηλεών
- Σιδηροδρομική γραμμή Παλαιοφάρσαλος-Βόλος (δεν λειτουργεί).

Τα ιδιαίτερα ανεπτυγμένα μεταφορικά δίκτυα (οδικό, σιδηροδρομικό) στον άξονα βορράς – νότος σε συνδυασμό με το αεροδρόμιο της Αγχιάλου δημιουργούν τις ικανές συνθήκες για τη διακίνηση ανθρώπων και προϊόντων προς τα δύο κύρια μητροπολιτικά κέντρα της χώρας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) και τη βαλκανική ενδοχώρα.

2 Πληθυσμιακοί/Κοινωνικοί Δείκτες

2.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Θεσσαλίας ανέρχεται σύμφωνα με την απογραφή της ΕΛ.ΣΤΑΤ. του 2011 σε 730.730 κατοίκους. Με βάση τα προσωρινά στοιχεία της απογραφής πληθυσμού του 2011, η Περιφέρεια Θεσσαλίας κατατάσσεται στην τρίτη θέση από πλευράς πληθυσμιακού δυναμικού, μετά την Αττική και την Κεντρική Μακεδονία. Η Περιφέρεια Θεσσαλίας συγκεντρώνει το 6,77% του πληθυσμού της χώρας, με μέση πυκνότητα 52,1 κατοίκων ανά τ. χλμ. η οποία είναι αρκετά χαμηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο των 81,8 κατοίκων ανά τ. χλμ, αλλά και από την πληθυσμιακή πυκνότητα άλλων Περιφερειών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, κατά το 2011, με βάση το δείκτη εξάρτησης νέων, ο πληθυσμός ηλικίας μικρότερης των 15 ετών, στην περιφέρεια Θεσσαλίας, αποτελεί ποσοστό μεγαλύτερο του 1/5 (ποσοστό 22,51%), του αντίστοιχου πληθυσμού ηλικίας 15 έως 64 ετών. Το ποσοστό αυτό, αν και είναι υψηλότερο σε σχέση με το εθνικό ποσοστό, το οποίο ανέρχεται σε 21,68%, υπολείπεται του ευρωπαϊκού μέσου όρου, η τιμή του οποίου το 2011 ανέρχεται σε 23,35%. Η αύξηση ή η μείωση του δείκτη αυτού συνδέεται άμεσα με την αύξηση ή τη μείωση των γεννήσεων αντίστοιχα.

Πίνακας 1: Πληθυσμός και πληθυσμιακή μεταβολή για τα έτη 1991, 2001 και 2011, ανά Περιφέρεια

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ			% ΜΕΤΑΒΟΛΗ		
	1991	2001	2011	1991-2011	2001-2011	1991-2011
ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΟΣ	10 223 392	10 934 097	10 787 690	6.95	-1.34	5.52
Αν. Μακεδονία & Θράκη	570 197	607 162	606 170	6.48	-0.16	6.31
Κεντρική Μακεδονία	1 706 338	1 874 597	1 874 590	9.86	0.00	9.86
Δυτική Μακεδονία	288 495	294 317	282 120	2.02	-4.14	-2.21
Ήπειρος	327 176	336 392	336 650	2.82	0.08	2.90
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	729 268	740 115	730 730	1.49	-1.27	0.20
Ιόνια Νησιά	189 338	209 608	206 470	10.71	-1.50	9.05
Δυτική Ελλάδα	695 044	721 541	680 190	3.81	-5.73	-2.14
Στερεά Ελλάδα	548 101	558 144	546 870	1.83	-2.02	-0.22
Αττική	3 594 817	3 894 573	3 812 330	8.34	-2.11	6.05
Πελοπόννησος	573 958	597 622	581 980	4.12	-2.62	1.40
Βόρειο Αιγαίο	201 363	205 235	197 810	1.92	-3.62	-1.76
Νότιο Αιγαίο	255 192	298 462	308 610	16.96	3.40	20.93
Κρήτη	536 433	594 368	621 340	10.80	4.54	15.83

Ως προς το δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων, ο πληθυσμός ηλικίας μεγαλύτερης των 65 ετών αποτελεί περίπου το 1/3 του πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 15 έως 64 ετών (ποσοστό 33,69% το 2011), υψηλότερο του μέσου όρου της χώρας που ανέρχεται σε 29,01% και πολύ υψηλότερο του αντίστοιχου ποσοστού της ΕΕ-27, το οποίο είναι 26,22% για το 2011.

Σε σύγκριση με τη χώρα, η περιφέρεια Θεσσαλίας παρουσιάζει στο δείκτη εξάρτησης, νεανικός πληθυσμός (0-14) και γεροντικός (65+) προς τον πληθυσμό της παραγωγικής ηλικίας (15-64), τιμή αρκετά υψηλότερη, με αποτέλεσμα να είναι μειωμένο το ποσοστό των παραγωγικών ηλικιών στο σύνολο του πληθυσμού της περιφέρειας Θεσσαλίας.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού, που εκφράζεται ως ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας άνω των 65 ετών ως προς τον πληθυσμό ηλικίας 0-14, εμφανίζει πολύ υψηλή τιμή αγγίζοντας το 149,69%, υψηλότερη από αυτόν της χώρας που ανέρχεται στο 133,82%, όταν η ευρωπαϊκός μέσος όρος ανέρχεται σε 112,27%. Ο δείκτης αυτός χαρακτηρίζει τις τάσεις γήρανσης του πληθυσμού της περιφέρειας Θεσσαλίας.

Πίνακας 2: Δείκτες εξάρτησης, Θεσσαλίας –Ελλάδας-Ευρωπαϊκής Ένωσης (2011)

Δείκτες εξάρτησης	Θεσσαλία	Ελλάδα	ΕΕ-27	Κατάταξη (μεταξύ των περιφερειών)
Δείκτης εξάρτησης νέων	22,51%	21,68%	23,35%	5 ^η
Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων	33,69%	29,01%	26,22%	5 ^η
Δείκτης εξάρτησης	56,20%	50,69%	49,58%	2 ^η
Δείκτης γήρανσης	149,69%	133,82%	112,27%	6 ^η

3 Οικονομικοί Δείκτες

3.1 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ)

Προκειμένου να αποδοθεί η εικόνα της οικονομικής εξέλιξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας, τόσο διαχρονικά όσο και σε σύγκριση με την αντίστοιχη εξέλιξη της Ελλάδας αλλά και των λοιπών περιφερειών της χώρας, θα χρησιμοποιηθεί ως μέτρο σύγκρισης η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία, καθώς αποτελεί το πλέον αξιόπιστο διαθέσιμο δείκτη για το παραγόμενο προϊόν της περιφερειακής και αστικής οικονομίας.

Η μελέτη της διαχρονικής εξέλιξης συμβάλει στην προσέγγιση της πιθανής μελλοντικής εξέλιξης κατά τα επόμενα έτη, εφόσον βέβαια, οι τάσεις παραμένουν αναλλοίωτες και η αστική οικονομία συνεχίσει να παρουσιάζει τις ίδιες τάσεις με το παρελθόν, αλλά και στην ταυτοποίηση αποφασιστικών παραγόντων που θα πρέπει να μεταβληθούν προκειμένου να επιτευχθεί αύξηση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας της Περιφέρειας Θεσσαλίας στα πλαίσια της σύγκλισης με τις υπόλοιπες περιφέρειες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι χρονοσειρές της ΑΠΑ που δημοσιεύονται από την ΕΛΣΤΑΤ αποτελούν την πλέον έγκυρη πηγή στην Ελλάδα για την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων σε επίπεδο περιφερειών και Περιφερειακών Ενοτήτων, φτάνοντας σε επίπεδο διψήφιας κλαδικής κατηγοριοποίησης και διακρίνονται, από πλευράς κάλυψης, σε δύο χρονικές περιόδους. Τα διαθέσιμα στοιχεία αφορούν, κατ' αρχήν, την εικοσιπενταετία 1970 – 1994, και, κατόπιν, τα αντίστοιχα της περιόδου μετά το 1995, εξαιτίας της τροποποίησης της μεθόδου υπολογισμού του ΑΕΠ στα πλαίσια της καθιέρωσης διεθνώς της εθνικολογιστικής τεχνικής ESA '95. Συνεπώς, η ανάλυση επικεντρώνεται σε δυο διαφορετικές περιόδους (πριν και μετά το 1995), χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα άμεσης και ευθείας σύγκρισης μεταξύ τους.

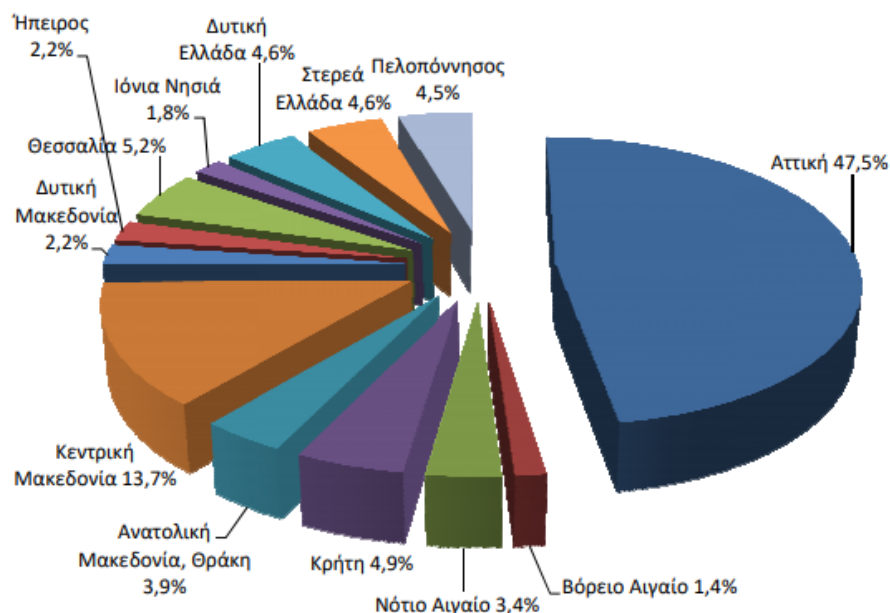
Τα πιο πρόσφατα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) σε επίπεδο Περιφέρειας (NUTS II) αφορούν την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία για το έτος 2016. Η διαχρονική εξέλιξη της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας για την Περιφέρεια Θεσσαλίας αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Πίνακας 3: Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά Περιφέρεια, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές

Περιφέρειες	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία																
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*
Αττική	57,295	61,372	67,267	74,014	81,934	84,400	92,450	98,806	103,129	103,722	97,566	88,720	81,899	77,737	76,056	74,671	73,206
Βόρειο Αιγαίο	1,695	1,808	1,888	2,234	2,380	2,511	2,694	2,915	3,104	3,036	2,813	2,587	2,367	2,282	2,256	2,213	2,143
Νότιο Αιγαίο	4,289	4,514	4,601	5,189	5,683	5,979	6,360	6,778	7,230	6,795	6,391	5,802	5,373	5,307	5,341	5,408	5,220
Κρήτη	6,163	6,721	7,207	7,896	8,732	8,856	9,475	9,880	10,433	10,291	9,592	8,537	7,817	7,597	7,761	7,846	7,622
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	5,252	5,590	5,963	6,465	6,866	7,061	7,214	7,856	8,350	8,321	8,124	7,161	6,698	6,213	6,079	6,035	6,024
Κεντρική Μακεδονία	17,712	19,142	20,160	21,994	24,084	24,134	26,184	28,185	29,427	29,005	26,805	24,683	22,807	21,440	21,011	21,132	21,155
Δυτική Μακεδονία	2,900	3,145	3,473	3,880	4,119	4,272	4,365	4,392	4,243	4,505	4,399	4,234	4,175	3,901	4,004	3,832	3,418
Θεσσαλία	6,662	7,195	7,743	8,867	9,380	9,181	9,936	10,367	10,768	10,564	9,570	8,746	8,411	8,040	8,056	8,087	8,042
Ήπειρος	344	371	375	405	361	376	312	295	280	300	295	272	274	264	291	316	291
Ιόνια Νησιά	2,399	2,615	2,654	3,051	3,256	3,401	3,571	3,780	3,996	3,756	3,526	3,057	2,881	2,720	2,750	2,764	2,727
Δυτική Ελλάδα	6,153	6,604	7,189	7,870	8,547	8,728	9,506	9,918	10,042	9,737	9,426	8,444	7,916	7,339	7,244	7,206	7,010
Στερεά Ελλάδα	6,920	7,373	7,600	8,211	8,467	8,740	8,963	9,317	9,613	9,304	8,747	8,148	7,625	7,162	6,993	7,033	7,144
Πελοπόννησος	5,709	6,152	6,515	6,981	7,334	7,507	8,084	8,636	8,926	8,863	8,329	7,738	7,309	6,960	6,864	6,918	6,876
Σύνολο χώρας	126,181	135,470	145,797	160,513	174,773	178,821	193,047	205,267	213,819	212,391	199,644	181,909	168,979	160,237	157,913	156,613	154,044

Όσον αφορά στη συμμετοχή των περιφερειών στη δημιουργία της ΑΠΑ, το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχει η Αττική με 47,5%, ακολουθούν η Κεντρική Μακεδονία με 13,7%, και η Θεσσαλία με 5,2%, ενώ τη μικρότερη συμμετοχή έχουν τα Ιόνια Νησιά με 1,8% και το Βόρειο Αιγαίο με 1,4%.

Γράφημα 1: Συμμετοχή Περιφερειών στην ΑΠΑ, 2016

3.1.1 Πρωτογενής τομέας

Κυρίαρχη επιχειρηματική δραστηριότητα με ιδιαίτερη δυναμική, αναπτύσσεται στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα παραγωγής και εμπορίας αλλά και σε ορισμένους κλάδους της μεταποιητικής δραστηριότητας. Θα μπορούσαν να βελτιωθούν οι επιδόσεις καθώς υπάρχουν δυνατότητες στην αλυσίδα αξίας δασοκομίας – ξύλου – επίπλου, στους τομείς του περιβάλλοντος και ενέργειας και στην τουριστική δραστηριότητα.

Ο πρωτογενής τομέας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ΑΠΑ και ΑΕΠ τόσο σε επίπεδο Περιφέρειας αλλά και χώρας λόγω της ιδιαίτερα μεγάλης συμβολής της στην πρωτογενή/αγροτική παραγωγή, αποτελώντας παράλληλα σημαντική δραστηριότητα ενδοπεριφερειακά καθώς υπάρχει άμεση διασύνδεση με το δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εκατομμύρια € και τρέχουσες τιμές για το 2016 (προσωρινά στοιχεία) με διαχωρισμό σε α' γενή, β' γενή και γ' γενή τομέα

	Α' γενής		Β' γενής						Γ' γενής														Σύνολο		
	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία		Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού, κλιματισμού και νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης				Κατασκευές		Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορές και αποθήκευση, δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης		Ενημέρωση και επικοινωνία		Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες		Διαχείριση ακίνητης περιουσίας		Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες		Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα		Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών		Σύνολο Γ' γενή		Σύνολο
			Σύνολο		Εκ των οποίων Μεταποίηση				2016*		2016*		2016*		2016*		2016*		2016*		2016*		2016*		
Περιφέρειες και νομοί	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*	%	2016*
ΕΛΛΑΔΑ	6,313	4.10	22,376	14.53	16,222	10.53	3,844	2.50	36,082	23.42	5,366	3.48	6,908	4.48	27,032	17.55	7,871	5.11	31,783	20.63	6,469	4.20	121,510	78.88	154,044
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	2,986	9.39	6,453	20.29	4,886	15.36	917	2.88	6,715	21.12	471	1.48	752	2.36	4,638	14.58	893	2.81	6,474	20.36	1,501	4.72	21,444	67.43	31,800
Θεσσαλία	952	11.84	1,331	16.55	1,151	14.32	223	2.77	1,466	18.23	88	1.09	185	2.30	1,059	13.17	216	2.69	2,127	26.44	396	4.93	5,537	68.85	8,042
Καρδίτσα	156	1.93	113	1.40	90	1.12	11	0.14	183	2.27	7	0.09	25	0.31	140	1.74	19	0.24	254	3.16	29	0.36	657	8.17	936
Τρίκαλα	110	1.37	213	2.64	184	2.29	22	0.27	213	2.65	16	0.20	32	0.40	177	2.20	38	0.47	338	4.20	127	1.58	941	11.70	1,285
Λάρισα	563	7.00	578	7.18	502	6.25	146	1.81	453	5.63	44	0.55	77	0.96	492	6.12	101	1.25	966	12.01	133	1.65	2,266	28.18	3,553
Μαγνησία	123	1.53	428	5.32	375	4.66	44	0.55	617	7.67	20	0.25	51	0.63	250	3.11	58	0.72	569	7.07	108	1.34	1,673	20.80	2,268

Πίνακας 5: Κατανομή της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης των εκμεταλλεύσεων, κατά βασικές κατηγορίες χρήσης, περιφέρεια και νομό για το 2009, εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα,

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Ετήσιες καλλιέργειες ⁽¹⁾		Αμπέλια και σταφιδάμπελα		Δενδρώδεις καλλιέργειες		Ελιές		Δενδρώδεις καλλιέργειες εκτός από ελιές		Λοιπές εκτάσεις ⁽²⁾		Μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι		Λοιπές εκτάσεις εκτός από μόνιμα λιβάδια και βοσκότοποι	
	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις	Εκμεταλλεύσεις	Εκτάσεις
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	291354	16169	131753	863	520813	8613	463889	7060	148806	1554	263546	9134	56787	7507	236911	1627
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	42597	2970	7938	42	25444	429	20272	273	10801	156	26127	480	2690	341	24979	140
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	11892	756	1981	4	972	5	426	2	624	3	8910	61	943	35	8599	26
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	18186	1469	2344	29	9263	160	6400	61	5340	99	7476	161	586	106	7111	54
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	3838	356	860	4	12416	247	11430	200	3955	47	2151	122	312	108	1894	15
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	8681	390	2753	5	2793	17	2016	11	882	6	7590	136	849	91	7375	45

Πίνακας 6: Εκμεταλλεύσεις και χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση αυτών, με διάκριση σε μεικτές, αμιγώς γεωργικές και κτηνοτροφικές, κατά περιφέρεια και νομό για το 2009, εκτάσεις σε χιλιάδες στρέμματα

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ	Σύνολο		Μεικτές		Αμιγώς γεωργικές		Αμιγώς κτηνοτροφικές	
	Εκμεταλ-λεύσεις	Έκταση	Εκμεταλ-λεύσεις	Έκταση	Εκμεταλ-λεύσεις	Έκταση	Εκμεταλ-λεύσεις	Έκταση
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	723007	34779	131988	13730	574812	19683	16207	1366
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	63456	3921	14290	1253	46714	2576	2452	92
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	13590	826	4993	374	8096	445	501	7
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΗΣ	24404	1818	4182	436	19345	1364	877	18
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	14613	730	1665	201	12641	502	307	27
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	10849	547	3450	242	6632	265	767	40

Εστιάζοντας στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα οι κλάδοι που το συνθέτουν είναι η πρωτογενής φυτική και κτηνοτροφική παραγωγή και η μεταποιητική δραστηριότητα του κλάδου τροφίμων και ποτών.

Πιο συγκεκριμένα, η φυτική παραγωγή στη Θεσσαλία κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των Περιφερειών της χώρας στο σκληρό σιτάρι, στα βιομηχανικά φυτά (αχλάδια και βιομηχανική ντομάτα) και στα νωπά λαχανικά.

Στην κτηνοτροφία ξεχωρίζει η αιγοπροβατοτροφία και ακολουθούν η βοοτροφία και η χοιροτροφία.

Η ανταγωνιστικότητα της φυτικής και της ζωικής παραγωγής της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε σχέση με τα ευρωπαϊκά και τα παγκόσμια δεδομένα θα μπορούσε να θεωρηθεί χαμηλή, λόγω χαμηλής παραγωγικότητας εδάφους και εργασίας και λόγω χαμηλότερων οικονομιών κλίμακας που αυξάνουν το μοναδιαίο κόστος.

3.1.2 Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας έχει ιδιαίτερη σημασία στην οικονομία της Περιφέρειας Θεσσαλίας συμμετέχοντας στη συνολικά ΑΠΑ της Περιφέρειας σε ποσοστό 16,55% έναντι 14,53% συμμετοχής του δευτερογενή τομέα σε επίπεδο χώρας.

Χαρακτηριστικό του δευτερογενή τομέα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι το μεγάλο ποσοστό το οποίο αντιστοιχεί στη μεταποίηση (14,32%).

Ο πρωτογενής τομέας εμφανίζει σημαντική τάση συρρίκνωσης την τελευταία δεκαετία, ιδιαίτερα δε μετά την τελευταία μεταρρύθμιση της ΚΑΠ (ενδιάμεση αναθεώρηση του 2003) όταν και υιοθετήθηκε η Ενιαία Αποδεδειγμένη Ενίσχυση (ΕΑΕ). Είναι χαρακτηριστικό ότι η ΑΠΑ του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια, από 1.144 εκατ. €. το 2005, υποχώρησε στα 792 εκατ. € το 2011 και έχει ανακάμψει μερικώς μέχρι το 2016 (952 εκατ. €). Υπάρχουν ορισμένες εκτιμήσεις ότι με αφορμή την οικονομική κρίση και την αυξανόμενη ανεργία, ολόένα και περισσότεροι θα στρέφονται στον πρωτογενή τομέα με αποτέλεσμα την αντιστροφή της τάσης συρρίκνωσης του παραγόμενου προϊόντος της γεωργίας, ωστόσο αυτό δεν έχει επιβεβαιωθεί οριστικά.

3.1.3 Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας αποτελεί το βασικό παραγωγικό τομέα της Περιφέρειας: το ποσοστό συμμετοχής του τριτογενούς τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (ΑΠΑ) της Περιφέρειας ανέρχεται σε 68,85% (ποσοστό που πλησιάζει τον εθνικού μέσου όρου). Η συμμετοχή του τριτογενή εμφανίζει διαχρονικά αυξητική τάση.

Η πλέον σημαντική δραστηριότητα του τριτογενή τομέα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι Δημόσια Διοίκηση με δεύτερο το εμπόριο –υπηρεσίες και τρίτη τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας.

Ως προς την τουριστική επιχειρηματικότητα, η περιφέρεια Θεσσαλίας παρέμεινε ένας ελκυστικός προορισμός κυρίως στις Σποράδες (ειδικά η Σκιάθος), το Πήλιο και τα Μετέωρα για τους Έλληνες και τους αλλοδαπούς, αλλά και στην ορεινή Θεσσαλία και τα ανατολικά παράλια. Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται αυξητική τάση στην άφιξη ξένων τουριστών στην οποία συνέβαλλε και η λειτουργία του αεροδρομίου της Ν. Αγχιάλου και της Σκιάθου.

Στο εσωτερικό της Περιφέρειας η κατανομή των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων είναι ανισομερές καθώς κυριαρχεί η Π.Ε Μαγνησίας, ακολουθεί η Π.Ε Τρικάλων και απέχοντας σημαντικά η Π.Ε Λάρισας και με ελάχιστη συμμετοχή η Π.Ε Καρδίτσας. Η κατανομή υποδομών και επισκεπτών στην Περιφέρεια τη χωρίζει σε δύο άξονες, ο πρώτος με κατεύθυνση ΒΔ/ΝΑ (Μετέωρα-Πήλιο-Σποράδες) και ο δεύτερος ΝΔ/ΒΑ (Φάρσαλα – πεδινή περιοχή Καρδίτσας, Τρικάλων, Λάρισας, Ελασσόνας). Τα τελευταία χρόνια αναδύονται τουριστικά περιοχές της ορεινής Δυτικής Θεσσαλίας αλλά και περιοχές των ανατολικών παραλίων της Π.Ε Λάρισας.

Πίνακας 7: Διανυκτερεύσεις σε Ξενοδοχειακά καταλύματα και campings για το 2016 και 2017

	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΠΛΗΝ CAMPINGS										CAMPINGS					
	2017					2018					2017			2018		
	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΚΛΙΝΕΣ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓ.	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ					
	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝ.			ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝ.			ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝ.	ΗΜΕΔ.	ΑΛΛΟΔ.	ΣΥΝ.
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΛΛΑΔΑΣ	14.154.141	73.474.232	87.628.373	773.431	51,9%	13.410.226	76.494.991	89.905.217	771.433	52,7%	785.346	870.600	1.674.998	741.875	922.345	1.664.220
ΘΕΣΣΑΛΙΑ ΣΥΝΟΛΟ	1.175.494	1.034.225	2.209.719	27.855	31,3%	1.084.818	1.138.612	2.223.430	27.403	32,3%	28.999	35.080	64.079	30.644	36.647	67.291
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	183.248	54.247	237.495	2.581	30,1%	171.305	66.919	238.224	2.421	31,7%	5.938	1.235	7.173	11.818	5.074	16.892
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	157.317	9.705	167.022	2.008	27,9%	114.774	10.047	124.821	1.880	22,6%	0	0	0	0	0	0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	503.232	134.276	637.508	9.783	24,2%	475.993	153.517	629.510	9.366	24,9%	21.220	20.506	41.726	17.559	21.299	38.858
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΠΟΡΑΔΩΝ	131.624	579.725	711.349	9.335	45,1%	102.885	603.562	706.447	9.473	43,9%	748	414	1.162	378	458	836
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	200.073	256.272	456.345	4.148	31,2%	219.861	304.567	524.428	4.263	36,2%	1.093	12.925	14.018	889	9.816	10.705

3.2 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2016 και τα αναθεωρημένα για το 2015, στις 16.378 ευρώ ανήλθε το κατά κεφαλήν ΑΕΠ στη χώρα το 2016, οριακά μειωμένο (0,02%) σε σύγκριση με τις 16.381 ευρώ το 2015.

Το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ καταγράφεται στην Αττική με 22.204 ευρώ (-0,1% σε σχέση με το 2015) και στις επόμενες δύο θέσεις στο σύνολο των περιφερειών είναι το Νότιο Αιγαίο με 17.769 ευρώ (-2,8%) και τα Ιόνια Νησιά με 15.182 ευρώ (+0,3%). Ακολουθούν, η Στερεά Ελλάδα με 14.727 ευρώ (+3%), η Δυτική Μακεδονία με 14.361 ευρώ (-8,9%), η Κρήτη με 13.811 ευρώ (-1,8%), η Πελοπόννησος με 13.579 ευρώ (+1%), η Κεντρική Μακεδονία με 12.880 ευρώ (+1,7%), η **Θεσσαλία με 12.662 ευρώ (+1,2%)**, το Βόρειο Αιγαίο με 12.266 ευρώ (-3,4%), η Δυτική Ελλάδα με 12.058 ευρώ (-0,8%), η Ήπειρος με 11.785 ευρώ (+1,5%) και η Ανατολική Μακεδονία- Θράκη με 11.432 ευρώ (+1,3%). Εν κατακλείδι, διαφορά μεταξύ της πλουσιότερης (Αττική) και της φτωχότερης (Ανατολική Μακεδονία-Θράκη) Περιφέρειας της χώρας είναι 6.337 ευρώ.

Πίνακας 8: Μεταβολή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος την περίοδο 2015-2016

Περιφέρειες	2015*	2016*	Μεταβολή %
Αττική	22.229	22.204	-0,1%
Βόρειο Αιγαίο	12.700	12.266	-3,4%
Νότιο Αιγαίο	18.280	17.769	-2,8%
Κρήτη	14.058	13.811	-1,8%
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	11.281	11.432	1,3%
Κεντρική Μακεδονία	12.664	12.880	1,7%
Δυτική Μακεδονία	15.761	14.361	-8,9%
Ήπειρος	11.613	11.785	1,5%
Θεσσαλία	12.513	12.662	1,2%
Ιόνια Νησιά	15.143	15.182	0,3%
Δυτική Ελλάδα	12.159	12.058	-0,8%
Στερεά Ελλάδα	14.296	14.727	3,0%
Πελοπόννησος	13.449	13.579	1,0%
ΕΛΛΑΔΑ	16.381	16.378	0,0%

Πίνακας 9: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές

Περιφέρειες και Περιφερειακές Ενότητες	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*	2016*
ΕΛΛΑΔΑ	141.247	152.194	163.461	178.905	193.716	199.242	217.862	232.695	241.990	237.534	226.031	207.029	191.204	180.654	178.656	177.258	176.488
Αττική	64.136	68.948	75.417	82.494	90.815	94.039	104.334	112.008	116.717	116.001	110.462	100.972	92.671	87.642	86.047	84.515	83.872
Βόρειο Αιγαίο	1.897	2.031	2.116	2.490	2.638	2.797	3.041	3.304	3.514	3.395	3.184	2.944	2.678	2.573	2.553	2.504	2.455
Νότιο Αιγαίο	4.801	5.071	5.158	5.784	6.299	6.662	7.178	7.683	8.183	7.599	7.236	6.603	6.079	5.983	6.042	6.121	5.981
Κρήτη	6.899	7.551	8.080	8.801	9.679	9.867	10.693	11.200	11.808	11.509	10.860	9.716	8.845	8.565	8.781	8.880	8.732
Ανατολική Μακεδονία. Θράκη	5.879	6.280	6.686	7.206	7.611	7.868	8.141	8.906	9.450	9.306	9.198	8.150	7.579	7.004	6.878	6.831	6.901
Θάσος, Καβάλα	1.507	1.517	1.718	1.799	1.975	2.099	2.087	2.373	2.571	2.499	2.393	2.055	1.987	1.784	1.849	1.822	1.808
Κεντρική Μακεδονία	19.827	21.505	22.603	24.514	26.694	26.890	29.550	31.952	33.304	32.439	30.348	28.092	25.807	24.172	23.771	23.918	24.237
Δυτική Μακεδονία	3.246	3.533	3.893	4.324	4.566	4.760	4.926	4.979	4.802	5.039	4.981	4.819	4.724	4.398	4.530	4.337	3.916
Ήπειρος	3.396	3.639	3.967	4.303	4.422	4.514	4.789	5.029	5.158	5.025	4.930	4.611	4.187	3.989	3.955	3.925	3.960
Θεσσαλία	7.458	8.083	8.681	9.883	10.397	10.230	11.214	11.752	12.186	11.814	10.835	9.953	9.517	9.065	9.114	9.154	9.214
Ιόνια Νησιά	2.686	2.938	2.976	3.401	3.609	3.789	4.030	4.285	4.522	4.200	3.992	3.479	3.260	3.066	3.112	3.129	3.124
Δυτική Ελλάδα	6.887	7.419	8.060	8.772	9.473	9.725	10.728	11.244	11.365	10.890	10.671	9.611	8.957	8.275	8.196	8.156	8.032
Στερεά Ελλάδα	7.746	8.284	8.520	9.151	9.385	9.738	10.116	10.562	10.879	10.405	9.903	9.273	8.628	8.075	7.912	7.960	8.185
Πελοπόννησος	6.390	6.911	7.304	7.781	8.129	8.364	9.124	9.790	10.102	9.912	9.430	8.806	8.270	7.847	7.766	7.830	7.878

3.3 Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου

Σύμφωνα με τον ορισμό του SNA 2008, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου (GFCF) υπολογίζεται αν από τη συνολική αξία των παγίων κεφαλαίων που αποκτώνται από έναν παραγωγό εντός μιας λογιστικής περιόδου αφαιρεθούν τα διαθέσιμα και προστεθούν ορισμένες συγκεκριμένες δαπάνες, οι οποίες αυξάνουν την αξία των μη παραχθέντων περιουσιακών στοιχείων.

Ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου αποτελεί ένα στοιχείο δαπάνης κατά τον υπολογισμό του ΑΕΠ που για κάθε λογιστική περίοδο αντικατοπτρίζει πόσο από την αξία που προστίθεται στην οικονομία επενδύεται αντί να καταναλώνεται. Εξαιρέση αποτελούν οι αγορές και οι πωλήσεις γης καθώς και η κατανάλωση των παγίων περιουσιακών στοιχείων (απόσβεση) που δεν υπολογίζονται στο μέγεθος αυτό.

Οι τιμές σε εθνικό επίπεδο εμφανίζουν αυξητική τάση την περίοδο από το 2001 μέχρι το 2007 όπου και σημειώνεται η μεγαλύτερη τιμή (60,53 δις. €). Από το 2007 και έπειτα, σημειώνεται μείωση, ιδιαίτερα εμφανής από το 2009 στο 2010 και από το 2010 στο 2011 ενώ από το 2015 και έπειτα αρχίζει να αυξάνεται και πάλι.

Οι τιμές σε επίπεδο Περιφέρειας εμφανίζουν αυξομειώσεις. Η μέγιστη τιμή εντοπίζεται το 2008 και η χαμηλότερη το 2012 ακολουθώντας την πορεία της Κεντρικής Ελλάδος και του συνόλου της χώρας. Στις ενδιάμεσες χρονιές εμφανίζει μικρή αύξηση ή μείωση. Το 2014 σημειώνεται η μεγαλύτερη τιμή από την ανάκαμψη της χαμηλότερης το 2012.

Το ποσοστό συμμετοχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου σε εθνικό επίπεδο κυμαίνεται μεταξύ 4% και 8%.

Το ποσοστό συμμετοχής της Περιφέρειας Θεσσαλίας στο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου σε επίπεδο Κεντρικής Ελλάδος, γενικά κυμαίνεται μεταξύ 18% και 26%. Η μεγαλύτερη συμμετοχή σημειώνεται τα έτη 2014 και 2015 όπου ο ποσοστό ανέρχεται στο 26% του συνόλου για την Κεντρική Ελλάδα.

Πίνακας 10: Ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου κατά γεωγραφική ζώνη, Περιφέρεια και κλάδο, σε εκατομμύρια ευρώ και τρέχουσες τιμές

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία,	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο,	Ενημέρωση και επικοινωνία	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	Δημόσια διοίκηση	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία	Σύνολο
Περιφέρειες											
	2000										
ΕΛΛΑΔΑ	1.252	3.894	433	4.791	1.692	600	13.017	1.199	6.280	1.646	34.805
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	469	1.331	116	505	169	67	3.543	139	2.079	333	8.751
Θεσσαλία	138	233	26	146	35	17	1.047	41	489	98	2.271
	2001										
ΕΛΛΑΔΑ	1.483	3.882	1.055	5.254	2.758	526	12.937	1.333	7.571	849	37.648
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	558	1.204	280	546	277	57	3.562	154	2.507	170	9.314
Θεσσαλία	159	208	56	167	58	15	818	46	590	53	2.170
	2002										
ΕΛΛΑΔΑ	1.284	2.717	671	8.210	1.746	388	13.993	1.122	7.457	993	38.581
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	513	926	167	865	175	42	3.816	131	2.469	201	9.306
Θεσσαλία	131	173	37	242	37	11	882	39	581	60	2.192
	2003										
ΕΛΛΑΔΑ	1.512	2.714	1.028	9.487	1.725	216	17.041	1.584	8.884	1.118	45.307
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	657	1.021	254	958	173	24	4.829	183	2.941	234	11.273
Θεσσαλία	151	166	58	279	36	6	1.216	55	692	67	2.726

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία,	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο,	Ενημέρωση και επικοινωνία	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	Δημόσια διοίκηση	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία	Σύνολο
	2004										
ΕΛΛΑΔΑ	1.617	3.196	876	7.456	1.656	274	20.258	1.825	8.999	1.100	47.257
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	712	1.076	231	815	166	29	5.735	210	2.979	216	12.171
Θεσσαλία	193	155	61	219	35	8	1.406	63	701	59	2.898
	2005										
ΕΛΛΑΔΑ	1.765	2.940	800	5.871	1.709	335	18.714	1.983	6.455	929	41.500
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	703	850	112	526	171	37	5.424	188	2.137	174	10.321
Θεσσαλία	195	169	19	113	35	10	1.294	53	503	44	2.433
	2006										
ΕΛΛΑΔΑ	1.551	3.540	922	9.395	1.366	493	23.673	2.037	7.626	1.001	51.602
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	631	1.100	123	1.169	137	55	7.186	197	2.463	187	13.250
Θεσσαλία	195	252	22	345	30	14	1.524	58	497	47	2.984

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία,	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο,	Ενημέρωση και επικοινωνία	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	Δημόσια διοίκηση και άμυνα	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία	Σύνολο
Περιφέρειες											
	2007										
ΕΛΛΑΔΑ	2.212	3.577	1.359	12.423	1.399	546	26.758	2.799	8.482	973	60.528
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	903	922	152	1.263	141	59	7.971	263	2.483	178	14.335
Θεσσαλία	247	216	54	360	28	15	1.935	77	506	46	3.483
	2008										
ΕΛΛΑΔΑ	2.583	4.476	1.494	11.397	1.532	577	20.941	3.513	9.945	1.168	57.627
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.012	1.108	142	989	151	59	6.748	336	2.820	215	13.579
Θεσσαλία	288	177	23	232	25	15	1.498	92	790	60	3.199
	2009										
ΕΛΛΑΔΑ	2.084	4.499	697	8.403	1.540	469	16.795	3.148	9.870	1.882	49.387
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	801	912	103	601	132	52	5.199	293	3.164	357	11.615
Θεσσαλία	228	188	16	140	24	13	1.035	78	1.125	94	2.942
	2010										
ΕΛΛΑΔΑ	1.635	4.126	225	8.848	2.170	419	12.295	2.168	6.315	1.498	39.698
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	655	1.497	51	696	331	47	4.004	204	2.017	324	9.826
Θεσσαλία	168	176	18	121	52	12	819	49	396	78	1.887
	2011*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.387	3.182	248	6.648	1.438	353	10.172	1.467	4.854	1.858	31.607
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	583	550	64	395	179	39	3.560	138	1.768	422	7.698
Θεσσαλία	176	91	11	106	30	10	652	31	291	103	1.499

	Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία,	Κατασκευές	Χονδρικό και λιανικό εμπόριο,	Ενημέρωση και επικοινωνία	Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	Δημόσια διοίκηση και άμυνα	Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία	Σύνολο
	2012*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.122	3.015	213	3.383	1.226	322	7.484	1.166	4.507	1.702	24.140
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	446	529	29	219	152	29	2.365	107	1.141	377	5.395
Θεσσαλία	111	32	4	29	26	7	380	23	258	97	966
	2013*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.026	2.902	205	3.679	1.159	320	5.433	1.197	4.366	1.675	21.963
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	415	595	141	243	11	34	1.762	103	1.271	363	4.938
Θεσσαλία	106	31	125	51	4	9	275	25	254	92	971
	2014*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.247	3.496	575	3.593	815	897	1.925	750	6.610	717	20.624
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	489	1.089	390	433	55	89	600	70	2.481	179	5.875
Θεσσαλία	141	222	367	86	12	22	128	15	516	43	1.553
	2015*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.214	3.409	571	3.856	807	978	1.399	1.004	6.654	599	20.490
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	489	917	137	568	50	106	546	99	2.481	138	5.531
Θεσσαλία	151	174	61	179	10	27	159	25	628	34	1.449
	2016*										
ΕΛΛΑΔΑ	1.371	4.091	702	4.553	833	1.106	1.212	913	5.985	519	21.284
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	553	1.027	142	701	55	120	396	104	2.066	121	5.285
Θεσσαλία	169	175	98	253	10	30	98	25	454	32	1.343

3.4 Απασχόληση

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία του ΟΑΕΔ, ο υψηλότερος αριθμός ανέργων που αναζητούν εργασία εμφανίζεται στην Περιφέρεια Αττικής με 313.465 άτομα και στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 189.113 άτομα, καθώς οι δύο αυτές Περιφέρειες συγκεντρώνουν το υψηλότερο πληθυσμό στο σύνολο της χώρας. Στην Περιφέρεια Αττικής αναλογεί το 34,70% των ανέργων που αναζητούν εργασία από το σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας αναλογεί το 20,94%. Στον Πίνακα 10 εμφανίζεται το ποσοστό των ανέργων αναζητούντων εργασία που αναλογεί σε κάθε Περιφέρεια για τον Ιανουάριο 2018.

Πίνακας 11: Κατανομή ανέργων αναζητούντων εργασία ανά Περιφέρεια, Ιανουάριος 2018

	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	50.196	5,56%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	189.113	20,94%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	28.242	3,13%
ΗΠΕΙΡΟΣ	26.748	2,96%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	64.634	7,16%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	13.512	1,50%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	68.771	7,61%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	42.305	4,68%
ΑΤΤΙΚΗ	313.465	34,70%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	35.412	3,92%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	14.245	1,58%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	20.374	2,26%
ΚΡΗΤΗ	36.286	4,02%
ΣΥΝΟΛΟ	903.303	100,00%

Εξετάζοντας της μεταβολή των ανέργων αναζητούντων εργασία στο διάστημα του Δεκεμβρίου 2017 μέχρι τον Ιανουάριο του 2018, παρατηρείται αύξηση των ανέργων αναζητούντων εργασία από τον προηγούμενο μήνα σε 23.422 άτομα και με ποσοστιαία μεταβολή 2,66%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση μεταξύ των Περιφερειών στους ανέργους αναζητούντες εργασία από τον προηγούμενο μήνα εμφανίζεται στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (9,26%).

Κάνοντας την αντίστοιχη σύγκριση για το διάστημα Ιανουάριος 2017 -2018, εντοπίζεται μείωση των ανέργων αναζητούντων εργασία από τον αντίστοιχο μήνα του προηγούμενου έτους σε -25.659 άτομα και με ποσοστιαία μεταβολή -2,76%. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση μεταξύ των Περιφερειών στους ανέργους αναζητούντες εργασία από τον αντίστοιχο

μήνα του προηγούμενου έτους εμφανίζεται στην Περιφέρεια Κρήτης (-10,87%). Η Περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζει ποσοστιαία μείωση της τάξης του 5,18%.

Πίνακας 12: Μεταβολές ανέργων αναζητούντων εργασία στο διάστημα Δεκέμβριος 2017-Ιανουάριος 2018 και Ιανουάριος 2017-Ιανουάριος 2018

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018				
	ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018	ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	48.957	50.196	1.239	2,53%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	184.808	189.113	4.305	2,33%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	27.787	28.242	455	1,64%
ΗΠΕΙΡΟΣ	25.832	26.748	916	3,55%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	62.693	64.634	1.941	3,10%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	12.488	13.512	1.024	8,20%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	67.724	68.771	1.047	1,55%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	40.810	42.305	1.495	3,66%
ΑΤΤΙΚΗ	307.191	313.465	6.274	2,04%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	34.580	35.412	832	2,41%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	13.992	14.245	253	1,81%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	18.648	20.374	1.726	9,26%
ΚΡΗΤΗ	34.371	36.286	1.915	5,57%
ΣΥΝΟΛΟ	879.881	903.303	23.422	2,66%

ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018				
	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2017	ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2018	ΑΠΟΛΥΤΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	52.742	50.196	-2.546	-4,83%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	188.795	189.113	318	0,17%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	30.035	28.242	-1.793	-5,97%
ΗΠΕΙΡΟΣ	28.896	26.748	-2.148	-7,43%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	68.167	64.634	-3.533	-5,18%
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	15.135	13.512	-1.623	-10,72%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	72.504	68.771	-3.733	-5,15%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	42.678	42.305	-373	-0,87%
ΑΤΤΙΚΗ	316.577	313.465	-3.112	-0,98%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	37.462	35.412	-2.050	-5,47%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	14.749	14.245	-504	-3,42%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	20.509	20.374	-135	-0,66%
ΚΡΗΤΗ	40.713	36.286	-4.427	-10,87%
ΣΥΝΟΛΟ	928.962	903.303	-25.659	-2,76%

3.5 Περιφερειακοί Λογαριασμοί Νοικοκυριών

Η μελέτη των περιφερειακών λογαριασμών νοικοκυριών εξετάζει το περιφερειακό εισόδημα των νοικοκυριών (επίσης διαθέσιμο μόνο σε τρέχουσες τιμές). Κατά τον τρόπο αυτό παρέχονται πληροφορίες σε σχέση με πρωτογενές εισόδημα (για παράδειγμα, το εισόδημα από την εργασία) καθώς και το διαθέσιμο εισόδημα που προκύπτει από ανακατανομή (φόρων, κοινωνικών παροχών και λοιπές μεταβιβάσεις) από το κράτος.

Στις οικονομίες αγοράς με κρατικούς μηχανισμούς ανακατανομής, γίνεται διάκριση ανάμεσα σε δύο στάδια της κατανομής του εισοδήματος. Η πρωτογενής κατανομή αφορά το εισόδημα των νοικοκυριών που παράγεται απευθείας από συναλλαγές στην αγορά, με άλλα λόγια, την αγορά και πώληση των συντελεστών παραγωγής και των εμπορευμάτων. Σε αυτό περιλαμβάνεται, πιο συγκεκριμένα, το εισόδημα από αμειβόμενη εργασία και την αυτοαπασχόληση, καθώς και τα εισπραχθέντα εισοδήματα υπό μορφή τόκων, μερισμάτων και των ενοικίων. Τόκοι και τα πληρωτέα μισθώματα καταγράφονται ως αρνητικοί στοιχεία και το υπόλοιπο του συνόλου των συναλλαγών αυτών είναι γνωστό ως πρωτογενές εισόδημα των νοικοκυριών.

Η δεύτερη έννοια αφορά το διαθέσιμο εισόδημα, δηλαδή αυτό που προκύπτει από τα πρωτογενή εισοδήματα με την προσθήκη όλων των κοινωνικών παροχών και νομισματικών μεταβιβάσεων (από την κρατική αναδιανομή) και την αφαίρεση των φόρων εισοδήματος και περιουσίας καθώς και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και παρόμοιες μεταφορές — ως εκ τούτου, αντικατοπτρίζει το διαθέσιμο εισόδημα που μπορούν οι άνθρωποι να ξοδέψουν ή να αποταμιεύσουν.

Τελική καταναλωτική δαπάνη, λογαριασμοί νοικοκυριών κατά γεωγραφική ζώνη και Περιφέρεια, εκατομμύρια ευρώ

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ΕΛΛΑΔΑ	159,108	157,389	152,038	139,855	128,866	122,909	120,5	118,14	117,181
ΑΤΤΙΚΗ	66,875	69,113	63,903	61,414	56,931	52,45	51,723	51,454	51,558
Αττική	66,875	69,113	63,903	61,414	56,931	52,45	51,723	51,454	51,558
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ, ΚΡΗΤΗ	14,796	13,724	14,139	12,195	10,969	12,354	12,59	11,879	11,036
Βόρειο Αιγαίο	3,194	2,81	3,052	2,497	2,296	2,279	1,814	1,748	2,008
Νότιο Αιγαίο	4,157	3,825	3,972	3,399	3,027	3,262	3,586	3,724	3,236
Κρήτη	7,445	7,09	7,114	6,3	5,646	6,813	7,189	6,406	5,793
ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	48,125	45,613	45,987	40,532	35,553	31,653	31,296	30,301	30,454
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	6,82	7,383	6,517	6,56	6,758	5,654	5,606	5,821	5,922
Κεντρική Μακεδονία	29,545	27,467	28,232	24,407	22,413	20,768	19,889	18,85	18,716
Δυτική Μακεδονία	3,1	2,908	2,962	2,584	2,667	2,311	2,8	2,509	2,645
Ήπειρος	8,66	7,855	8,275	6,98	3,716	2,92	3,001	3,121	3,171
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	29,312	28,939	28,009	25,715	25,413	26,452	24,89	24,507	24,132
Θεσσαλία	4,572	4,072	4,369	3,618	6,12	7,718	6,518	6,328	6,887
Ιόνια Νησιά	2,173	2,072	2,076	1,841	1,478	1,267	1,925	1,992	2,262
Δυτική Ελλάδα	8,861	8,142	8,468	7,235	6,863	7,592	7,707	6,806	6,425
Στερεά Ελλάδα	6,047	5,424	5,778	4,819	4,157	4,058	4,01	4,051	3,125
Πελοπόννησος	7,659	9,229	7,318	8,201	6,795	5,819	4,731	5,329	5,432

4 Δείκτες Καινοτομίας

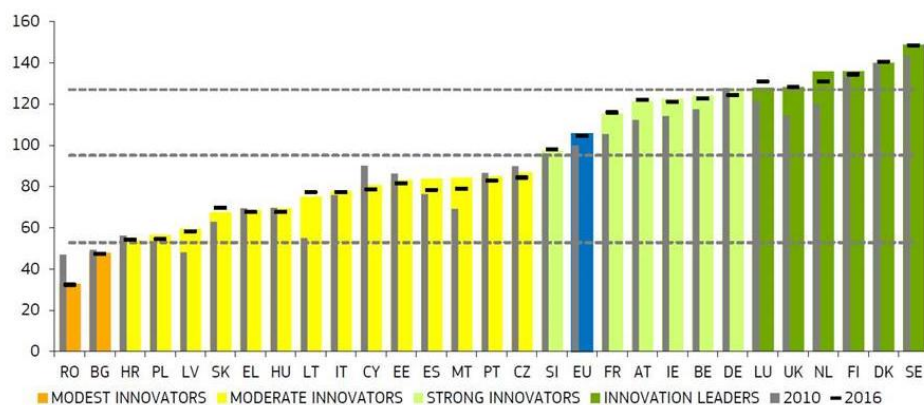
4.1 Ευρωπαϊκός Δείκτης Καινοτομίας – Η επίδοση της Ελλάδας

Μια διαρκώς βελτιούμενη πορεία των επιδόσεων καινοτομίας εμφανίζει η Ελλάδα, με βάση τα πιο πρόσφατα ευρήματα του Ευρωπαϊκού Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας 2018 (European Innovation Scoreboard, EIS) αναφορικά με τον συνθετικό δείκτη καινοτομίας από το 2014 μέχρι σήμερα. Αντίστοιχη βελτίωση καταγράφεται και σε επιμέρους διαστάσεις της καινοτομίας και έρευνας & ανάπτυξης, με τη χώρα να συγκλίνει προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων του EIS που αφορούν την Ελλάδα, την οποία πραγματοποίησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ). Η ανάλυση έχει σκοπό να διευκολύνει την κατανόηση των περίπλοκων πρωτογενών συνθετικών πινάκων που αφορούν τη χώρα (όπως αυτοί δημοσιεύονται στο αντίστοιχο [country report για την Ελλάδα](#)) και την επακόλουθη ενίσχυση του σχετικού δημόσιου διαλόγου.

Ο [Ευρωπαϊκός Πίνακας Αποτελεσμάτων Καινοτομίας \(European Innovation Scoreboard\) του 2018](#), ο οποίος δημοσιεύτηκε στις 22 Ιουνίου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρουσιάζει τις σχετικές επιδόσεις των κρατών μελών για το έτος 2017, λαμβάνοντας υπόψη 27 διαφορετικούς δείκτες. Μέσω της ετήσιας δημοσίευσης του EIS από το 2000 μέχρι σήμερα, παρέχεται η δυνατότητα συγκριτικής αποτίμησης των ερευνητικών και καινοτομικών επιδόσεων των ευρωπαϊκών κρατών μελών (καθώς και κάποιων τρίτων χωρών), αναδεικνύοντας έτσι τις ισχυρές και ασθενείς διαστάσεις του ερευνητικού και καινοτομικού τους συστήματος. Επιπλέον, μέσω της δημοσίευσης των ευρημάτων ωθούνται τα κράτη μέλη να σταθμίσουν ή/και να ιεραρχήσουν τις περιοχές στις οποίες θα πρέπει να εστιάσουν τις προσπάθειές τους ώστε να βελτιώσουν περαιτέρω αυτές τις επιδόσεις.

Γράφημα 2: Επιδόσεις των συστημάτων καινοτομίας των κρατών μελών της ΕΕ και κατάταξή τους σύμφωνα με τον συνθετικό δείκτη καινοτομίας του Ευρωπαϊκού Πίνακα Αποτελεσμάτων Καινοτομίας

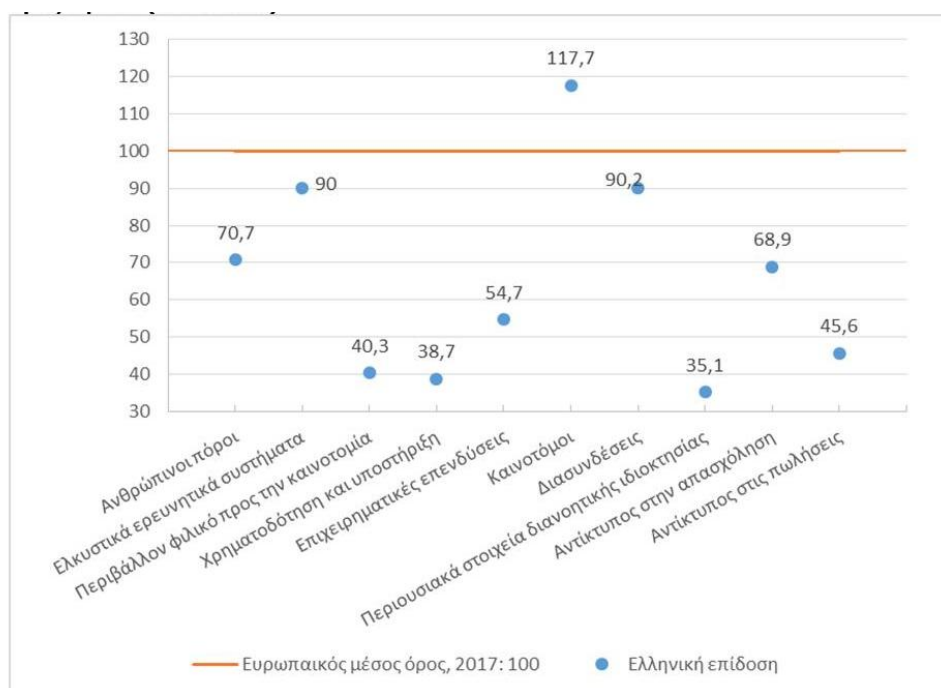
Πηγή: European Innovation Scoreboard 2018

Σύμφωνα με τα ευρήματα του 2018, η συνολική ευρωπαϊκή επίδοση στην καινοτομία συνεχίζει να αυξάνεται, ενώ ο ρυθμός αυτής της βελτίωσης έχει επιταχυνθεί τα τελευταία έτη. Αποτέλεσμα είναι ότι η ΕΕ μειώνει την απόσταση που τη χωρίζει από βασικούς ανταγωνιστές, όπως ο Καναδάς, η Ιαπωνία και οι Ηνωμένες Πολιτείες. Απαιτούνται όμως περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας σε παγκόσμια κλίμακα. Στο επίπεδο των κρατών μελών, η Σουηδία βρίσκεται για μια ακόμη φορά στην πρώτη θέση, ακολουθούμενη από τη Δανία, τη Φινλανδία, τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Λουξεμβούργο, που εντάσσεται φέτος στην ομάδα των κορυφαίων στην καινοτομία.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα κράτη μέλη κατηγοριοποιούνται σε τέσσερις κατηγορίες και κατατάσσονται σύμφωνα με έναν συνθετικό δείκτη καινοτομίας (Summary Innovation Index), η Ελλάδα κατατάσσεται στην ομάδα των χωρών με "Μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία" με βάση τη συνολική της επίδοση σε όλο το φάσμα των δεικτών έρευνας, καινοτομίας, ανθρώπινου δυναμικού, δομής της οικονομίας, επιχειρηματικότητας του ΕΙΣ, καταλαμβάνοντας την 22η θέση. Σημειώνεται ότι σε αυτή την κατηγορία κατατάσσεται διαχρονικά η χώρα.

Συνολικά και σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2010: 100), η Ελλάδα εμφανίζει μία διαρκώς βελτιούμενη πορεία που ξεκινά από το 2014 έως το πιο πρόσφατο έτος (2017), με τον συνθετικό δείκτη καινοτομίας να αυξάνεται από 62 σε 69 μονάδες βάσης.

Γράφημα 3: Διαστάσεις του συνθετικού δείκτη καινοτομίας της Ελλάδας και σχετική θέση ως προς την ΕΕ (2017:100)

Πηγή: European Innovation Scoreboard 2018, Επεξεργασία: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

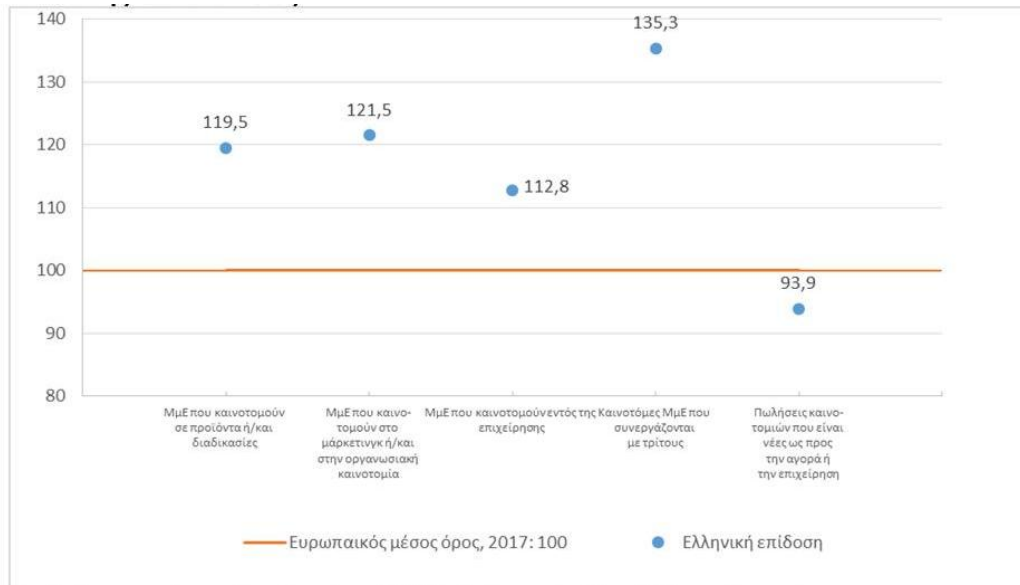
Πιο αναλυτικά, οι διαστάσεις του συνθετικού δείκτη καινοτομίας στις οποίες η χώρα παρουσιάζεται ως πιο «δυνατή» είναι τα «ελκυστικά ερευνητικά συστήματα», οι «καινοτόμοι» και οι «διασυνδέσεις». Στην περίπτωση των «καινοτόμων», μάλιστα, η χώρα ξεπερνά κατά 17,7 μονάδες βάσης τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (Ελλάδα: 117,7 - ΕΕ 2017: 100). Στην περίπτωση των «ελκυστικών ερευνητικών συστημάτων» και των «διασυνδέσεων», οι επιδόσεις της χώρας υπολείπονται του μέσου όρου της ΕΕ μόνο κατά 10 μονάδες βάσης (Ελλάδα: 90,0 και 90,2 - ΕΕ 2017: 100). Αξίζει να σημειωθεί ότι στον δείκτη «πληθυσμός με τριτοβάθμια εκπαίδευση», δείκτης που συνυπολογίζεται στη διάσταση «ανθρώπινοι πόροι», η επίδοση της χώρας, επίσης, ξεπερνά τον μ.ο. της ΕΕ κατά 23 μονάδες βάσης.

Οι διαστάσεις στις οποίες η χώρα υπολείπεται σημαντικά ως προς τον μ.ο. της ΕΕ είναι η «χρηματοδότηση και υποστήριξη» και τα «περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας». Εδώ, η χώρα υπολείπεται κατά 61,3 και 64,9 μονάδες βάσης, αντίστοιχα (Ελλάδα: 38,7 και 35,1 - ΕΕ 2017: 100). Επίσης, υστέρηση σε σχέση με τον μ.ο. της ΕΕ καταγράφεται στις διαστάσεις "περιβάλλον φιλικό προς την καινοτομία" (40,3), "αντίκτυπος στις πωλήσεις" (45,6) και "επιχειρηματικές επενδύσεις" (54,7).

Η πολύ υψηλή επίδοση της χώρας στη διάσταση της καινοτομίας (διάσταση "καινοτόμοι") αντιστοιχεί σε εξίσου υψηλές επιδόσεις σε όλους τους επιμέρους δείκτες που την απαρτίζουν. Αναλυτικότερα, στον δείκτη που αφορά τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ) που καινοτομούν σε προϊόντα ή/και διαδικασίες, στον δείκτη που αφορά τις ΜμΕ που καινοτομούν στο μάρκετινγκ ή/και στην οργανωσιακή καινοτομία, καθώς και σε όσες ΜμΕ καινοτομούν εντός της επιχείρησης, οι επιδόσεις υπερβαίνουν τον μ.ο. της ΕΕ κατά 19,5, 21,5 και 12,8 μονάδες βάσης, αντίστοιχα. Μάλιστα, στον δείκτη που αφορά τις καινοτόμες ΜμΕ επιχειρήσεις που συνεργάζονται με τρίτους (και ο οποίος συνυπολογίζεται στη διαμόρφωση της διάστασης "διασυνδέσεις"), η επίδοση της χώρας ξεπερνά κατά 35,3 μονάδες βάσης τον μ.ο. της ΕΕ. Η μόνη περίπτωση όπου οι εγχώριες καινοτομικές επιδόσεις υστερούν της ΕΕ είναι οι "πωλήσεις καινοτομιών που είναι νέες ως προς την αγορά ή την επιχείρηση", δείκτης ο οποίος συνυπολογίζεται για τη διάσταση "αντίκτυπος στις πωλήσεις". Ωστόσο, η υστέρηση είναι μόνο 6,1 μονάδες βάσης.

Πέρα από την σύγκριση με τον μ.ο. της ΕΕ, αξία έχει να καταγραφεί η διαχρονική πορεία των σχετικών καινοτομικών επιδόσεων της χώρας. Ειδικότερα, η σύγκριση πρέπει να αφορά τις παρούσες επιδόσεις ως προς τις επιδόσεις που είχαν καταγραφεί στον προηγούμενο κύκλο της πανευρωπαϊκής έρευνας για την Καινοτομία (Community Innovation Survey), έρευνα από την οποία αντλούνται οι σχετικοί δείκτες για να ενταχθούν στην έκδοση του EIS.

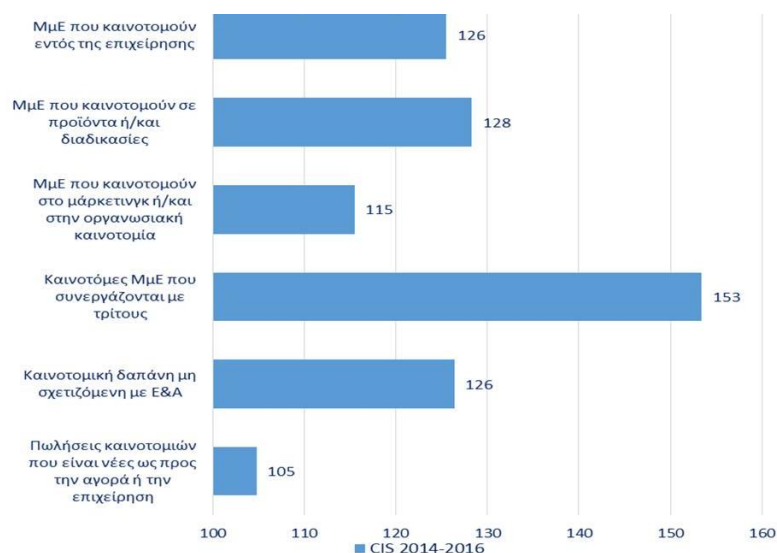
Γράφημα 4: Σχετική θέση της Ελλάδας ως προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2017:100) στους επιμέρους δείκτες της διάστασης «καινοτόμοι» και σε έναν επιμέρους δείκτη της διάστασης «διασυνδέσεις»

Πηγή: European Innovation Scoreboard 2018, Επεξεργασία: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

Σύμφωνα με τα ευρήματα, οι παρούσες καινοτομικές επιδόσεις των επιχειρήσεων έχουν βελτιωθεί και στους έξι επιμέρους δείκτες συγκριτικά με τα αποτελέσματα του 2014. Ενδεικτικά, η αύξηση στον δείκτη «καινοτόμες επιχειρήσεις που συνεργάζονται με τρίτους» είναι της τάξης των 53 μονάδων βάσης, ενώ αντίστοιχα, στο δείκτη «ΜμΕ που καινοτομούν σε προϊόντα ή διαδικασίες» είναι της τάξης των 28 μονάδων βάσης.

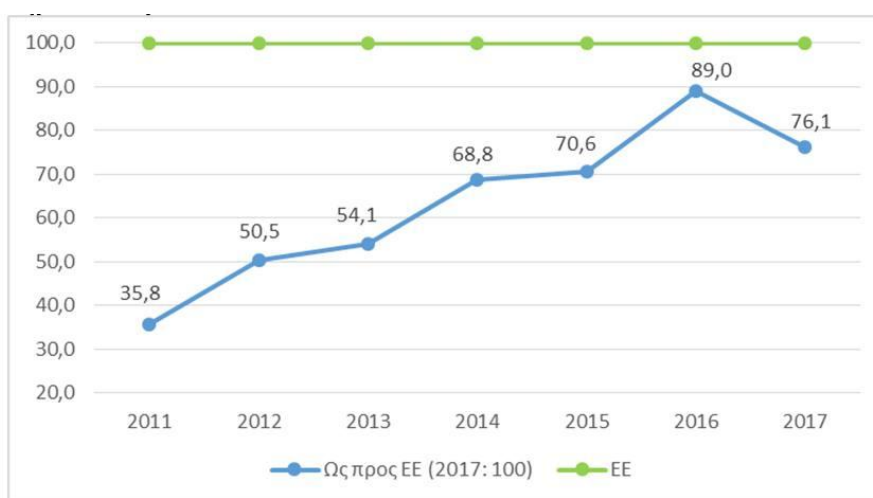
Γράφημα 5: Σχετική θέση της Ελλάδας στους επιμέρους δείκτες της Έρευνας για την Καινοτομία (Community Innovation Survey 2014-2016) σε σχέση με τον προηγούμενο κύκλο της ίδιας έρευνας (2012-2014:100)

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Community Innovation Survey 2014-2016

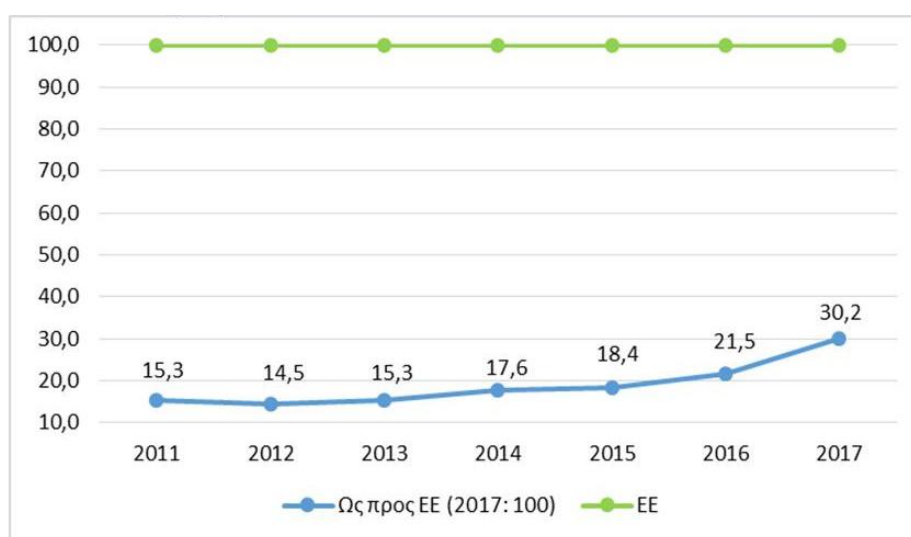
Ενδιαφέρον παρουσιάζει η αποτύπωση των στοιχείων που αφορούν τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων Έρευνας & Ανάπτυξης από τον δημόσιο τομέα και τις επιχειρήσεις, όπως αποτυπώνεται στην πρόσφατη έκδοση του EIS. Παραθέτοντας τα διαχρονικά στοιχεία (από το 2011 μέχρι σήμερα) και για τις δύο περιπτώσεις καταγράφεται μία συνεχής αύξηση προς την κατεύθυνση της σύγκλισης με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, με μία μικρή εξαίρεση για τις δαπάνες του δημόσιου τομέα μεταξύ των ετών 2016-2017 σε σύγκριση με τον μ.ο. της ΕΕ για το έτος 2017.

Γράφημα 6: Διαχρονική αποτύπωση της σχετικής θέσης της Ελλάδας ως προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2017:100) αναφορικά με τις δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης του δημόσιου τομέα

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Δείκτες Έρευνας & Ανάπτυξης για δαπάνες και προσωπικό

Γράφημα 7: Διαχρονική αποτύπωση της σχετικής θέσης της Ελλάδας ως προς τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (2017:100) αναφορικά με τις δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης του τομέα των επιχειρήσεων

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, Δείκτες Έρευνας & Ανάπτυξης για δαπάνες και προσωπικό

4.2 Η καινοτομία στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Στην Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, για τη αξιολόγηση του δυναμικού καινοτομίας και ανάπτυξης με βάση τη γνώση λαμβάνεται υπόψη την προσφορά (νέας) γνώσης από τις ακαδημαϊκές και ερευνητικές δομές της Θεσσαλίας και τη ζήτηση, όπως καταγράφηκε ως αποτέλεσμα των εργασιών των Θεματικών Ομάδων Εργασίας. 1.5.1 Προσφορά Γνώσης Στο επίπεδο της προσφοράς γνώσης, η Θεσσαλία διαθέτει τους ακόλουθους πόρους:

- Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με έδρα το Βόλο και παρουσία και στις τέσσερις πρωτεύουσες των περιφερειακών ενοτήτων.
- Το ΤΕΙ Θεσσαλίας (πρώην ΤΕΙ Λάρισας) με έδρα τη Λάρισα και παρουσία σε Τρίκαλα και Καρδίτσα. Το (πρώην) ΚΕΤΕΑΘ που έχει ενσωματωθεί από τον Ιανουάριο του 2013 στο Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης και ονομάζεται πλέον Ινστιτούτο Έρευνας & Τεχνολογίας Θεσσαλίας (ΙΕΤΕΘ). Το ΙΕΤΕΘ στην παρούσα του δομή συνεχίζει να υποστηρίζει τους ερευνητικούς τομείς: i) Μηχανοτρονικής, ii) ΑγροΤεχνολογίας, iii) Βιοϊατρικής και iv) Κινησιολογίας.
- Τα Ινστιτούτα Κτηνοτροφικών Φυτών & Βοσκών Λάρισας, Χαρτογράφησης & Ταξ/σης Εδαφών Λάρισας και Προστασίας Φυτών Βόλου του πρώην Εθνικού Ιδρύματός Αγροτικών Ερευνών (ΕΘΙΑΓΕ) που αποτελούν πλέον τμήμα το Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού «Δήμητρα».
- Ένα Περιφερειακό και τέσσερα πρώην νομαρχιακά νοσοκομεία.

Επομένως, η επιστημονική εξειδίκευση της Θεσσαλίας φαίνεται να είναι ικανή να υποστηρίξει επαρκώς τόσο τις ανάγκες του αγροδιατροφικού συμπλέγματος όσο και της μεταποίησης.

Στον αντίποδα, οι διασυνδέσεις μεταξύ ακαδημαϊκού και ερευνητικού τομέα είναι εξαιρετικά περιορισμένες και αποσπασματικές, στη βάση χρηματοδοτούμενων (από Γ' ΚΠΣ ή ΕΣΠΑ) ερευνητικών προγραμμάτων. Ο κύριος μηχανισμός μεταφοράς τεχνολογίας που αναδεικνύεται με βάση δεδομένα συγχρηματοδοτούμενης έρευνας του Πανεπιστημίου και του ΤΕΙ Θεσσαλίας είναι η παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών από τα ιδρύματα προς τις επιχειρήσεις.

Αντίθετα, πιο «περίπλοκοι» μηχανισμοί όπως η χρηματοδοτούμενη έρευνα από τις επιχειρήσεις (contract Research), οι ακαδημαϊκοί τεχνοβλαστοί, κ.α., αν και υπάρχουν, δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως ιδιαίτερα διαδεδομένοι. Οι δομές μεταφοράς τεχνολογίας στα ακαδημαϊκά ιδρύματα είναι πολύ νέες, δεν έχουν βρει ακόμη το βηματισμό τους και επηρεάζονται από τη διαθεσιμότητα εξωτερικής χρηματοδότησης για τα λειτουργικά τους έξοδα. Η πρόσφατη κοινή πρωτοβουλία των δύο ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Περιφέρειας να συνεργαστούν σε θέματα προβολής και διάχυσης των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων βρίσκεται στο σωστό δρόμο και μένει ν' αποδειχθεί η συνέχειά της.

Η διάρθρωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος (πρωτογενής τομέας και μεταποίηση χαμηλής τεχνολογίας) και η έλλειψη ενδιάμεσων μηχανισμών υποστήριξης ή χρηματοδότησης της καινοτομίας (π.χ., μία περιφερειακής κλίμακας αναπτυξιακή εταιρεία, τεχνολογικά πάρκα, θερμοκοιτίδες, risk Capital, K.O.K.) ενισχύουν το πρόβλημα. Δεν είναι ξεκάθαρο ποιά είναι η σχέση αιτίου – αιτιατού για τους προαναφερθέντες παράγοντες, αλλά οι καιροί επιβάλλουν την αναζήτηση κάποιας λύσης, πιθανότατα με παρεμβάσεις και στις δύο πλευρές (προσφορά – ζήτηση).

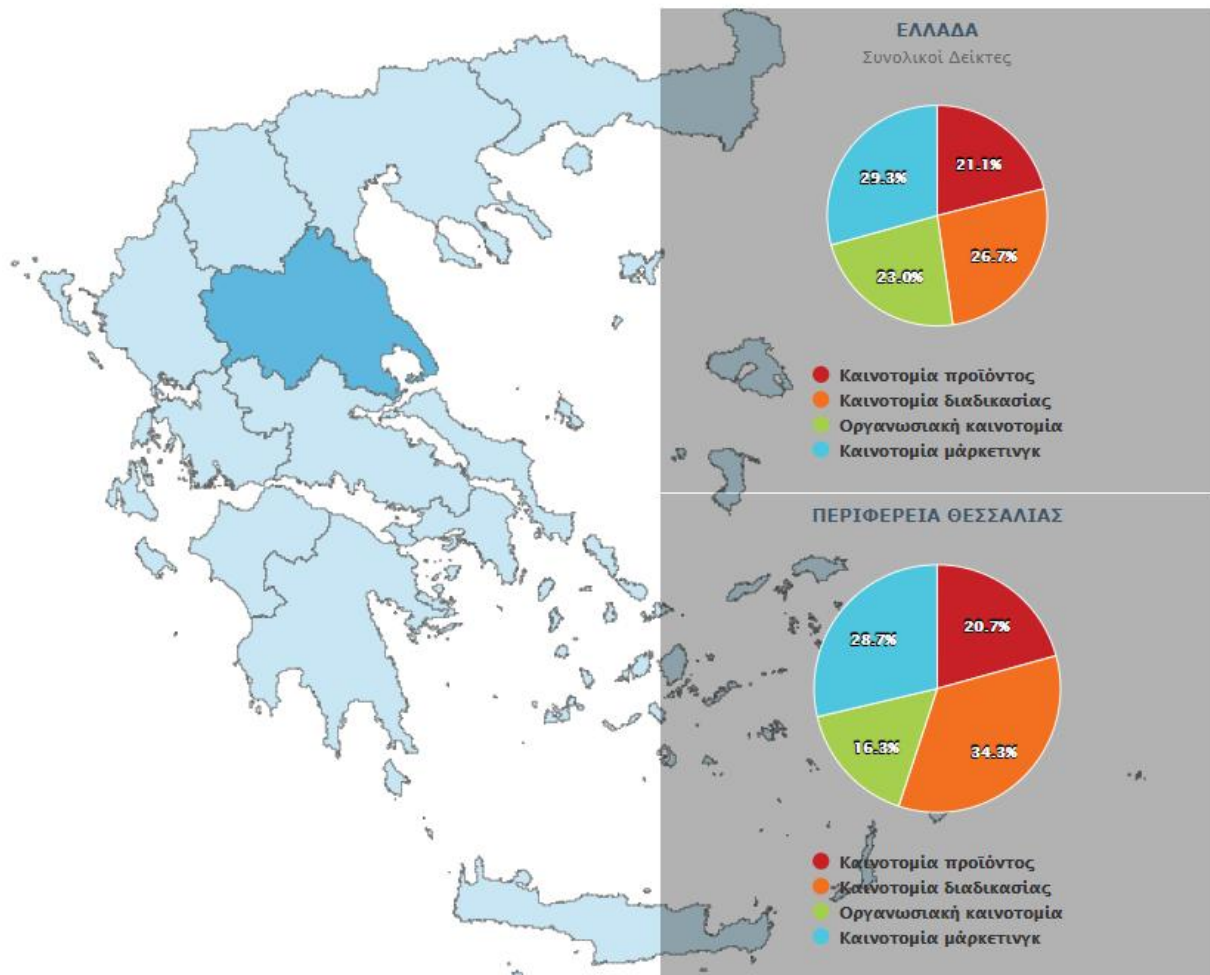
Ο βαθμός συνεργασίας των τριών μερών της τριπλής έλικας προς την κατεύθυνση της από κοινού διαμόρφωσης περιφερειακών στρατηγικών ΕΤΑΚ ήταν ιδιαίτερα περιορισμένος έως ανύπαρκτος μέχρι την πρόσφατη (Απρίλιος 2013) συγκρότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου Καινοτομίας που μμέχρι στιγμής έχει γνωμοδοτικό, προς τον Περιφερειάρχη, χαρακτήρα. Πρέπει να τονιστεί ότι κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 δεν υπήρχε ουσιαστικό αντικείμενο για την ΕΤΑΚ δεδομένου ότι η υπήρχε κεντρική διαχείριση των σχετικών πόρων του ΕΣΠΑ από τη ΓΓΕΤ, χωρίς περιθώρια περιφερειακής προσαρμογής. Στην πραγματικότητα, καμία περιφερειακή οντότητα – με εξαίρεση τους άμεσα ενδιαφερόμενους, δεν είχε εικόνα για το τι πραγματικά συνέβαινε. Σχεδόν η ίδια κατάσταση επικρατούσε και με το πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια σε σχέση με τις επιδόσεις της στους τομείς της ΕΤΑΚ είναι οι εξής:

- Η αναβάθμιση, η διατήρηση και η περαιτέρω αξιοποίηση του σχετικά ικανού ανθρώπινου κεφαλαίου.
- Η ενίσχυση των δεσμών επιχειρηματικού – ερευνητικού τομέα με την υποστήριξη της περιφερειακής διοίκησης.

- Η «υποβοηθούμενη διέγερση» της απορρόφησης γνώσης, του πειραματισμού και του επιχειρηματικού δυναμισμού.

Διάγραμμα 1: Δείκτες καινοτομίας στο σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας για το διάστημα 2012-2014, ΕΚΤ

Οι δαπάνες σε Έρευνα και Ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Θεσσαλίας εμφανίζουν αυξητική τάση στο χρόνο. Το 2017 η περιφέρεια Θεσσαλίας είναι πέμπτη κατά σειρά σε δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης μετά τις Περιφέρειες Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Δυτικής Ελλάδας.

Πίνακας 13: Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης ανά Περιφέρεια σε εκατομμύρια Ευρώ, ΕΚΤ

	2001	2002	2003	2004 (e)	2005	2006 (e)	2007 (e)	2008 (e)(b)	2009 (e)	2010 (e)	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΕΛΛΑΔΑ	851.50	:	977.78	1021.47	1153.53	1222.60	1341.60	1601.60	1485.90	1352.20	1391.16	1337.60	1465.67	1488.74	1703.82	1754.18	2038.43
Αττική	:	:	549.63	:	680.75	:	:	:	:	:	774.39	:	820.27	:	966.92	1022.27	1242.33
Κεντρική Μακεδονία	:	:	151.95	:	160.00	:	:	:	:	:	193.32	:	183.30	:	201.44	250.74	280.90
Κρήτη	:	:	74.08	:	88.23	:	:	:	:	:	106.10	:	120.68	:	134.72	126.09	128.80
Δυτική Ελλάδα	:	:	62.84	:	66.23	:	:	:	:	:	80.94	:	79.72	:	106.93	102.51	106.82
Θεσσαλία	:	:	26.66	:	29.93	:	:	:	:	:	42.41	:	50.27	:	59.91	55.97	60.04
Ήπειρος	:	:	24.17	:	29.82	:	:	:	:	:	38.37	:	39.78	:	47.53	45.15	58.46
Αν.Μακεδ., Θράκη	:	:	28.09	:	26.00	:	:	:	:	:	46.25	:	43.21	:	47.06	46.33	49.15
Στερεά Ελλάδα	:	:	6.22	:	16.95	:	:	:	:	:	38.47	:	35.28	:	42.41	39.31	37.90
Πελοπόννησος	:	:	9.31	:	24.87	:	:	:	:	:	23.32	:	30.82	:	31.14	22.62	24.70
Βόρειο Αιγαίο	:	:	9.66	:	12.34	:	:	:	:	:	14.31	:	21.40	:	18.79	13.26	16.74
Δυτική Μακεδονία	:	:	8.40	:	5.00	:	:	:	:	:	15.36	:	17.80	:	20.04	11.80	14.27
Νότιο Αιγαίο	:	:	5.17	:	7.82	:	:	:	:	:	11.76	:	14.98	:	11.29	8.96	10.60
Ιόνια Νησιά	:	:	2.85	:	5.01	:	:	:	:	:	6.14	:	8.17	:	15.64	9.17	7.72

e: Εκτιμήσεις (Estimations)

b: Διακοπή χρονοσειράς (Break in series)

p: Προκαταρκτικά Στοιχεία (Provisional data)

5 Επισκόπηση εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Πριν την επισκόπηση των εξαγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας, κρίνεται σκόπιμη η αναφορά ευρημάτων πρόσφατων μελετών και στοιχείων για τις εξαγωγές στην Ελλάδα ώστε στη συνέχεια να διευκολυνθεί η σύγκριση της Περιφέρειας με το σύνολο της χώρας.

5.1 Τάσεις εξαγωγών σε επίπεδο χώρας¹

Σύμφωνα με τη μελέτη του οργανισμού έρευνας και ανάλυσης «διαΝΕΟσις» για τις εξαγωγές και τις εξαγωγικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα (Δεκέμβριος 2018), το μερίδιο των εξαγωγών στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας είναι χαμηλό. Όσον αφορά στη σύνθεση των εξαγωγών, η ελληνική οικονομία, σε σχέση με παρόμοιες οικονομίες, παρουσιάζει πολύ μεγαλύτερες εξαγωγές υπηρεσιών ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Όμως, η ικανοποιητική εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών αγαθών, με μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης 5,3% μεταξύ των ετών 2010 και 2017, δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη αύξηση των εξαγωγών υπηρεσιών.

Οι ελληνικές εξαγωγές αγαθών εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τα πετρελαιοειδή. Οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών αγαθών είναι πολύ μικρότερες απ' ό,τι σε παρόμοιες χώρες, μια απόκλιση που αυξήθηκε ιδιαίτερα μετά το 2011. Σημειώνεται ότι η αύξηση της αξίας των εξαγωγών από το 2001 έως το 2015 ήταν υψηλότερη από την αύξηση της συνολικής εγχώριας προστιθέμενης αξίας που ενσωματώνεται στις συνολικές εξαγωγές, κυρίως λόγω της υπερσυγκέντρωσης των εξαγωγών στον κλάδο Καύσιμα και Λιπαντικά (27). Εξαιρώντας τον κλάδο 27, παρατηρείται μείωση των ελληνικών εξαγωγών κατά 2,6%, και αύξηση των παγκόσμιων εξαγωγών κατά 15,4%, δηλαδή η υστέρηση της εξαγωγικής επίδοσης της Ελλάδας έναντι του υπόλοιπου κόσμου διευρύνεται σημαντικά.

Οι σημαντικότερες εξελίξεις σχετικά με τη δομή των εξαγωγών αφορούν τον κλάδο Καύσιμα και Λιπαντικά, του οποίου οι εξαγωγές έφθασαν να αντιπροσωπεύουν περισσότερο από 30% των συνολικών εξαγωγών αγαθών τα τελευταία τέσσερα χρόνια, από 10% το 2001, και στον κλάδο Πλεκτά Ενδύματα (61) του οποίου η συμμετοχή στις συνολικές εξαγωγές κατέρρευσε από 10% το 2001 σε 1% την τελευταία τετραετία. Μεγάλη πτώση εμφανίζει επίσης ο κλάδος 52 (Βαμβάκι), του οποίου η συμμετοχή μειώθηκε από 4% σε 1% την ίδια περίοδο. Οι κλάδοι Αλουμίνιο (76), Μηχανήματα και Συσκευές (84), Φαρμακευτικά

¹ Η υποενοότητα βασίζεται στα ευρήματα της έρευνας: https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2018/12/exports_final.pdf

Προϊόντα (30), Πλαστικά (39), Ηλεκτρικές Συσκευές (85), και Χαλκός (74) αποτέλεσαν την περίοδο 2001-2015 τους σημαντικότερους εξαγωγικούς κλάδους της μεταποίησης. Οι επόμενοι πιο σημαντικοί εξαγωγικοί κλάδοι σχετίζονται με την παραγωγή και επεξεργασία αγροτικών προϊόντων, και την αλιεία.

Η Ελλάδα εξάγει κυρίως σε γειτονικές χώρες με χαμηλό εισόδημα. Ο μεγαλύτερος εξαγωγικός προορισμός των ελληνικών προϊόντων την τριετία 2013-2015 ήταν η Τουρκία και ακολουθούν η Ιταλία, η Γερμανία, η Βουλγαρία και η Κύπρος. Η ανάλυση των εξαγωγών για τα 10 προϊόντα με τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση των εξαγωγών (Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων, Σκάφη αναψυχής και αθλητισμού, Ακατέργαστες γούνες, Συνδετικά παρασκευάσματα για καλούπια ή πυρήνες χυτηρίου, Ηλεκτρικές αντιστάσεις, Αντλίες για υγρά, Συσκευές υγρών κρυστάλλων, Ψάρια αποξηραμένα, παστά, ή σε άλμη, Χρυσός και επιπλατινωμένος χρυσός, Θείο) αναδεικνύει ότι μεγάλη (άνω του 200% μεταξύ 2010 και 2015) αύξηση των εξαγωγών συχνά συμπίπτει με θεαματική ανακατανομή της γεωγραφικής κατεύθυνσής τους, δηλαδή αντιστοιχεί με «άνοιγμα νέων αγορών».

Οι εξαγωγές των ελληνικών επιχειρήσεων στηρίζονται κυρίως σε ένα προϊόν και διαχέονται σε περισσότερες αγορές. Ο μέσος αριθμός προϊόντων που εξάγει η ελληνική επιχείρηση αυξάνει για όλη την περίοδο 2003-2015, εκτός από μια μικρή ανακοπή της αύξησης κατά την περίοδο της διεθνούς κρίσης 2007-2009. Το ποσοστό εξαγωγών του «πρώτου» προϊόντος σε κάθε επιχείρηση είναι σημαντικό και παραμένει σχετικά σταθερό γύρω στο 68% των συνολικών εξαγωγών της επιχείρησης. Αυτό σημαίνει πως, παρότι οι ελληνικές επιχειρήσεις εξάγουν διαχρονικά περισσότερα προϊόντα, εξακολουθεί να υπάρχει ένα κεντρικό προϊόν στο οποίο εξειδικεύουν την εξαγωγική τους δραστηριότητα. Η τάση αύξησης των εξαγωγών της μέσης επιχείρησης φαίνεται να πραγματοποιείται μέσω της διείσδυσης σε περισσότερες εξαγωγικές αγορές. Τα τελευταία χρόνια οι εξαγωγικές επιχειρήσεις τείνουν να εξάγουν σε περισσότερους προορισμούς, αλλά με χαμηλότερη αξία εξαγωγών ανά προορισμό.

Σημειώνεται ότι, όσον αφορά την τεχνολογική εξειδίκευση των εξαγωγικών επιχειρήσεων, η κατοχύρωση δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας (πατέντα) σε άλλες χώρες φαίνεται να συνδέεται με αυξημένες εξαγωγές μετά τη λήψη της πατέντας σε αυτές τις χώρες. Η οικονομική κρίση έπληξε κυρίως τις μικρότερες εξαγωγικές επιχειρήσεις. Ενώ η υιοθέτηση του ευρώ το 2001, που συνοδεύτηκε από χαμηλά επιτόκια και σχετικά εύκολη πρόσβαση των επιχειρήσεων στη χρηματοπιστωτική αγορά, ευνόησε περισσότερο όσες επιχειρήσεις ήταν ήδη

εξαγωγικές, παρά τους «νέους» εξαγωγείς, η οικονομική κρίση που ξεκίνησε την περίοδο 2008- 2009 οδήγησε σε συρρίκνωση του αριθμού των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων.

Στον κλάδο του ελαιόλαδου εμφανίζονται πολλές από τις παθογένειες που πλήττουν γενικότερα τις εξαγωγικές επιχειρήσεις. Στην περίπτωση του ελαιόλαδου, οι ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του κλάδου αναδεικνύουν τα ακόλουθα πέντε σημεία ως ιδιαίτερα σημαντικά για τις εξαγωγικές επιδόσεις των επιχειρήσεων του κλάδου: (1) η διεύθυνση στις ξένες εμπορικές αλυσίδες είναι καίριας σημασίας, (2) πρέπει να υπάρξουν σημαντικές οικονομίες κλίμακας σε όλα τα στάδια της παραγωγής από την ελαιοκαλλιέργεια έως την τυποποίηση και την προώθηση, (3) η έρευνα και τα εξειδικευμένα στελέχη είναι απαραίτητα για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στον κλάδο, (4) απαιτούνται ενεργητικές πολιτικές προβολής και προώθησης του ελληνικού ελαιολάδου με μακροχρόνιο ορίζοντα, (5) η αγροτική πολιτική της χώρας πρέπει να βοηθήσει την ποιότητα του ελληνικού ελαιολάδου.

5.2 Οι εξαγωγές σε εθνικό επίπεδο

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ, η συνολική αξία των εξαγωγών κατά το 2018 ανήλθε στο ποσό των 33.417,9 εκατ. ευρώ, έναντι 28.877,4 εκατ. ευρώ κατά το ίδιο διάστημα του 2017, παρουσιάζοντας αύξηση 15,7%. Χωρίς τα πετρελαιοειδή, η αύξηση το ίδιο διάστημα ανήλθε στο 10,7% (22.152,4 εκατομμύρια ευρώ από 20.010,6 εκατ. το 2017), ενώ χωρίς τα πετρελαιοειδή και τα πλοία έφθασε το 10,6% (από 19.898,6 εκατ. ευρώ σε 22.011,0 εκατ. ευρώ).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών το 2018 καταλαμβάνουν τα καύσιμα (34,3%), και ακολουθούν τα βιομηχανικά είδη ταξινομημένα κυρίως κατά πρώτη ύλη (15,7%), τα τρόφιμα (13,7%) και τα χημικά (10,4%).

Σχετικά με τις εισαγωγές, η συνολική αξία των εισαγωγών κατά το 2018 ανήλθε στο ποσό των 55.129,8 εκατ. ευρώ, έναντι 50.350,9 εκατομμυρίων κατά το ίδιο διάστημα του 2017, παρουσιάζοντας αύξηση 9,5%. Χωρίς τα πετρελαιοειδή η αύξηση το ίδιο διάστημα ανήλθε σε 2,9% (από 38.494,5 εκατ. ευρώ σε 39.602,4 εκατ. ευρώ), ενώ χωρίς τα πετρελαιοειδή και τα πλοία έφθασε το 8,2% (από 35.403,2 σε 38.299,5 εκατομμύρια ευρώ).

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εισαγωγών το 2018 καταλαμβάνουν τα καύσιμα (29% των εισαγωγών περίπου), και ακολουθούν τα μηχανήματα και υλικό μεταφορών (19,5%) και τα χημικά προϊόντα (14,4%).

Οι εξαγωγές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ανήλθαν σε 52,8% κατά το 2018, καταδεικνύοντας το ειδικό βάρος της στο ελληνικό εξωτερικό εμπόριο. Δυναμική αύξηση των ελληνικών εξαγωγών το 2018 σημειώθηκε στις χώρες: Ιταλία, Λίβανο, ΗΠΑ, Γαλλία, Αίγυπτο, Ισπανία, Κίνα, Λιβύη, κ.ά.. Στους κυριότερους εταίρους συγκαταλέγονται:

- Ιταλία (10,3%)
- Γερμανία (6,4%)
- Τουρκία (6,1%)
- Κύπρος (5,7%)
- Λίβανος (4,5%)
- Βουλγαρία (4,4%)
- ΗΠΑ (4,1%)
- Ηνωμένο Βασίλειο (3,6%)

Το σύνολο των συναλλαγών (εισαγωγές + εξαγωγές) του εξωτερικού εμπορίου αγαθών της Ελλάδας ανήλθε σε 88.547,7 εκατομμύρια ευρώ το 2018. Οι εξαγωγές αγαθών είναι μικρότερες από ότι οι εισαγωγές, ωστόσο το εμπορικό έλλειμμα καλύπτεται στο μεγαλύτερο τμήμα του κυρίως από τις εξαγωγές υπηρεσιών, όπως ναυτιλία, τουρισμός, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες κλπ.

5.3 Οι εξαγωγές στην Περιφέρεια Θεσσαλίας - Κλάδοι με συγκριτικό πλεονέκτημα

Η Θεσσαλία την πενταετία 2013-2017 παρουσίασε μία πολύ καλή επίδοση στον τομέα των εξαγωγών, με ποσοστό 12,2%, όταν ο μέσος όρος για τη χώρα είναι 16% επί του ΑΕΠ. Ο τομέας των τροφίμων αποτελεί τον κινητήριο μοχλό της θεσσαλικής οικονομίας, με σημαντική συμβολή στο ΑΕΠ της χώρας, καθώς καταλαμβάνει την πρώτη θέση στον πίνακα των εξαγωγίμων προϊόντων και γενικότερα του εμπορίου.

Σύμφωνα με τη Χαρτογράφηση Εξαγωγικής Δραστηριότητας Ελλάδας ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα από τον Σύνδεσμο Εξαγωγέων Βορείου Ελλάδος, επίδοση-ρεκόρ σημείωσαν οι ελληνικές εξαγωγές αγαθών το 2017 καθώς ανήλθαν στο ποσό των €28,5 δις. έναντι €25,2 δις. το 2016 με την αύξηση να ανέρχεται σε 13,3% (€3,3 δις). Η σημαντική αυτή

πρόοδος ωστόσο συνοδεύτηκε με εξίσου σημαντική αύξηση των εισαγωγών κατά €6,0 δις. (13,8%) καθώς αυτές ανήλθαν σε €49,1 δις. το 2017 έναντι €43,1 δις. το 2016. Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό ισοζύγιο αγαθών για το 2017 παρέμεινε ελλειμματικό ανερχόμενο σε €20,6 δις. έναντι €18,0 δις. το 2016, με τη αύξηση να διαμορφώνεται στα €2,6 δις. (14,5%).

Όπως και το 2016, η Περιφέρεια Αττικής κατέχει το σημαντικότερο μερίδιο των ελληνικών εξαγωγών και για το 2017 σε ποσοστό 48,9%, ενώ ακολουθούν οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου με ποσοστό 16,4% και 15,1% αντίστοιχα. **Από την Περιφέρεια Θεσσαλίας προέρχεται το 4,6% των ελληνικών εξαγωγών**, ενώ η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας συμμετέχει κατά 4,0% στις εθνικές εξαγωγές. Αύξηση μεριδίου σημείωσε η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες καθώς το μερίδιό της ανήλθε σε 3,3% στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών και ακολουθούν οι περιφέρειες Κρήτης (1,9%), Δυτικής Ελλάδας (1,8%) και Δυτικής Μακεδονίας (1,3%). Σε μικρότερο βαθμό συνεισφέρουν οι περιφέρειες Ηπείρου (0,9%), Νοτίου Αιγαίου (0,7%), Βορείου Αιγαίου (0,7%) και Ιονίου (0,5%). Αν εξαιρέσουμε τα πετρελαιοειδή, η Περιφέρεια Αττικής συμμετέχει κατά 50,1% στις εθνικές εξαγωγές, ενώ ακολουθούν οι περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (19,6%), Θεσσαλίας (6,5%), Στερεάς Ελλάδας (5,8%), Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (4,4%), Πελοποννήσου (4,0%), Δυτικής Ελλάδας (2,6%), Κρήτης (2,3%), Δυτικής Μακεδονίας (1,8%), Ηπείρου (1,3%), Βορείου Αιγαίου (1,0%), Ιονίου (0,3%) και Νοτίου Αιγαίου (0,3%).

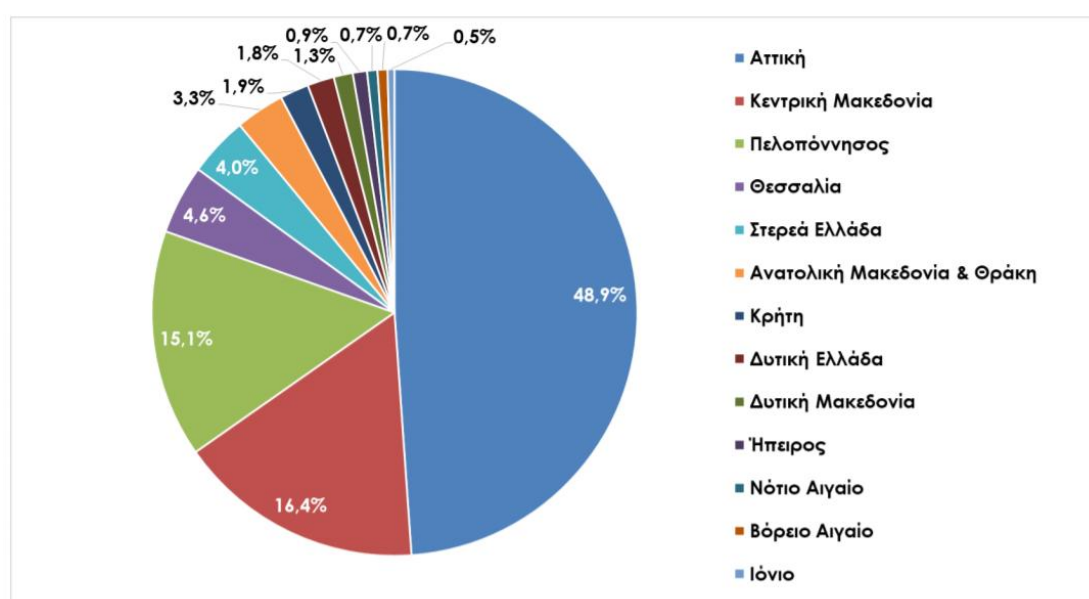
Όσον αφορά στις εισαγωγές της Ελλάδας, το 69,8% προέρχεται από την Περιφέρεια Αττικής, ενώ σε χαμηλότερο ποσοστό συμμετέχει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (11,7%) και η Περιφέρεια Πελοποννήσου (9,6%) με το ισοζύγιο των τριών περιφερειών να είναι ελλειμματικό. Έλλειμμα παρουσιάζει επίσης το εμπορικό ισοζύγιο της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (€440,7 εκατ.) και της Περιφέρειας Ηπείρου (€18,8 εκατ.), ενώ οι υπόλοιπες περιφέρειες εμφανίζουν πλεόνασμα **με τη Περιφέρεια Θεσσαλίας να εμφανίζει το μεγαλύτερο πλεόνασμα κατά €625,7 εκατ..**

Όπως προκύπτει από τη μελέτη του ΣΕΒΕ, η αύξηση των εξαγωγών της χώρας οφείλεται στη σημαντική αύξηση της εξωστρέφειας των περισσότερων ελληνικών περιφερειών. Πιο συγκεκριμένα, θετικό πρόσημο είχε η μεταβολή του εξαγωγικού εμπορίου των περισσότερων ελληνικών περιφερειών από το 2016 στο 2017, με την Περιφέρεια Ιονίου να ενισχύει τις εξαγωγές της κατά 50,0% και την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου κατά 28,6%. Σημαντική άνοδος παρατηρήθηκε στις περιφέρειες Πελοποννήσου (27,4%), Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (21,2%), Δυτικής Μακεδονίας (15,4%), Αττικής (12,3%), Κεντρικής

Μακεδονίας (10,2%), Στερεάς Ελλάδας (9,6%), **Θεσσαλίας (7,8%)**, Κρήτης (2,6%) και Ηπείρου (2,4%). Αντίθετα, οι μοναδικές περιφέρειες οι οποίες μείωσαν τις εξαγωγές τους ήταν η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου (4,6%) και Δυτικής Ελλάδας (7,3%).

Η αύξηση των πετρελαιοειδών κατά 30,2% είχε ως αποτέλεσμα τη διατήρησή τους στην πρώτη θέση των εξαγόμενων ελληνικών προϊόντων με τη μεγαλύτερη συμμετοχή να προκύπτει από τις περιφέρειες Αττικής (46,3% εθνικό μερίδιο κλάδου) και Πελοποννήσου (39,5% εθνικό μερίδιο κλάδου). Τα τρόφιμα αποτελούν το δεύτερο σημαντικότερο κλάδο για την Ελλάδα καθώς οι εξαγωγές το 2017 ανήλθαν σε €4,9 δις. με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας να συμμετέχει σε ποσοστό 27,9% στις εθνικές εξαγωγές τροφίμων και τις περιφέρειες Αττικής (20,4%) και **Θεσσαλίας (12,9%)** να ακολουθούν. Σημαντική αύξηση σημείωσαν επίσης οι κλάδοι των χημικών και πλαστικών (12,3%), των μετάλλων (22,5%), της κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης (10,7%) και των μη μεταλλικών ορυκτών (3,6%).

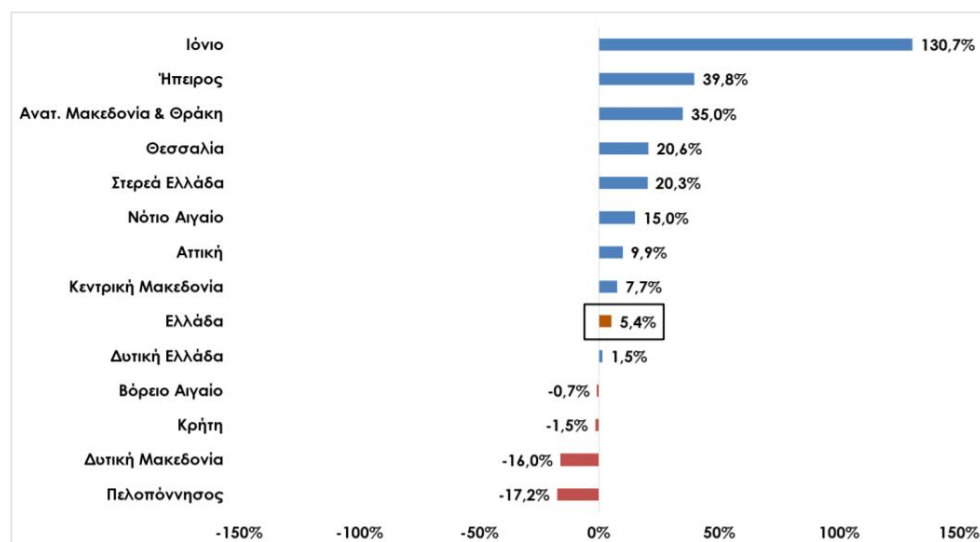
Γράφημα 8: Ελληνικές εξαγωγές ανά Περιφέρεια, Μερίδιο 2017

Η Ιταλία παρέμεινε ο σημαντικότερος εξαγωγικός προορισμός για την Ελλάδα το 2017 σε ποσοστό 10,7% αλλά και για τις περιφέρειες Αττικής (14,6% μερίδιο Περιφέρειας), Κρήτης (18,4% μερίδιο Περιφέρειας), Δυτικής Ελλάδας (21,8% μερίδιο Περιφέρειας), Βορείου Αιγαίου (27,9% μερίδιο Περιφέρειας) και Ιονίου (36,0% μερίδιο Περιφέρειας). **Η Γερμανία αποτελεί το 2ο πιο σημαντικό εξαγωγικό προορισμό για τη χώρα μας, ενώ αποτελεί τον σημαντικότερο εξαγωγικό προορισμό για την Περιφέρεια Θεσσαλίας (18,7% μερίδιο Περιφέρειας)**. Παράλληλα, οι εξαγωγές της Ελλάδας στην Τουρκία σημείωσαν αύξηση κατά 44,5%, η οποία αποτελεί τον 3ο σημαντικότερο εξαγωγικό προορισμό για τη χώρα και το

σημαντικό προορισμό για την Περιφέρεια Πελοποννήσου σε ποσοστό 16,0%. Τους 10 σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της Ελλάδας συμπληρώνουν η Κύπρος (6,1%), η Βουλγαρία (4,7%), ο Λίβανος (4,4%), οι ΗΠΑ (3,9%), το Ηνωμένο Βασίλειο (3,9%), η Ρουμανία (3,0%) και η Γαλλία (2,7%).

Γράφημα 9: Συνολική μεταβολή εξαγωγών 2013-2017 ανά Περιφέρεια

Εστιάζοντας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, η εξαγωγική επίδοση, δηλαδή οι εξαγωγές ως ποσοστό του ΑΕΠ της Περιφέρειας για το 2015 φτάνει στο 12,2%. Η μεταβολή των εξαγωγών από το 2016 στο 2017 ήταν σημαντική, της τάξης του 7,8%.

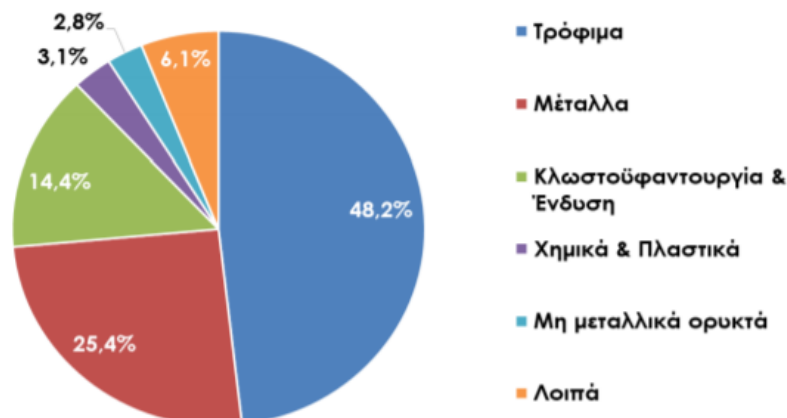
Ως προς τις εισαγωγές, το 2017, η Περιφέρεια είχε το 1,4% των συνολικών εισαγωγών σε εθνικό επίπεδο. Τη διετία 2016-2017 όμως έχει σημειωθεί αύξηση στις εισαγωγές της Περιφέρειας που ανέρχεται στο 5%. Ο δείκτης επικάλυψης (εξαγωγές/εισαγωγές) ανέρχεται σε 191,4% και η μεταβολή του εμπορικού ισοζυγίου σε 11%.

Πίνακας 14: Εξωτερικό εμπόριο της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την περίοδο 2013 - 2017

(ποσά σε εκατ. €)	2017	2016	2015	2014	2013
Εξαγωγές	1.310,4	1.215,9	1.105,1	980,3	1.086,6
Εισαγωγές	684,7	652,0	596,4	553,6	523,6
Εμπορικό Ισοζύγιο	625,7	564,0	508,7	426,7	563,0
Εξαγωγές/Εισαγωγές	191,4%	186,5%	185,3%	177,1%	207,5%

Η ανάλυση των εξαγωγών της Περιφέρειας για το 2017, ανά κυριότερο κλάδο αποτυπώνεται στο γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 10: Εξαγωγές Περιφέρειας Θεσσαλίας ανά κυριότερο κλάδο

Τα κυριότερα προϊόντα εξαγωγών της Θεσσαλίας ανά κλάδο είναι τα εξής:

- Τρόφιμα: Γαλακτοκομικά (41 %), παρ/τα λαχανικών και φρούτων(37%), τα οποία παρουσιάζουν μια διαχρονική (από το 2012) αύξηση ποσοστού.
- Μέταλλα: Αργίλιο (47%), χυτοσίδηρος, σίδηρος (42%), που παρουσιάζουν αυξητική τάση από το 2015.
- Κλωστοϋφαντουργία & ένδυση: Βαμβάκι (74%), μικρή η αυξητική τάση από το 2015.
- Μηχανές & συσκευές: Λέβητες, μηχανές & μέρη (65%), μηχανές, συσκευές και μέρη (35%).

Οι εξαγωγές ανά Περιφερειακή Ενότητα έχουν ως εξής:

- Π.Ε Καρδίτσας: 1ος εξαγωγικός κλάδος – Τρόφιμα (μερίδιο 47%), 1ος εξαγωγικός προορισμός – Κύπρος (μερ. 49%)
- Π.Ε Λάρισας: 1ος εξαγωγικός κλάδος – Τρόφιμα (μερ. 52%), 1ος εξαγωγικός προορισμός – Γερμανία (μερ. 22%)
- Π.Ε Μαγνησίας: 1ος εξαγωγικός κλάδος – Τρόφιμα (μερ. 35%), 1ος εξαγωγικός προορισμός – Γερμανία (μερ. 19%)
- Π.Ε Τρικάλων: 1ος εξαγωγικός κλάδος – Τρόφιμα (μερ. 87%) 1ος εξαγωγικός προορισμός – Γερμανία

Όπως προκύπτει, η Γερμανία κατέχει την πρώτη θέση εισαγωγής ελληνικών τροφίμων, σε ποσοστό 22%. Ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιταλία και η Αλγερία (6%), οι ΗΠΑ (5%), η Τουρκία, η Κύπρος (4%), η Ρουμανία, το Ισραήλ και η Βουλγαρία (3%).

Όπως προκύπτει και από τη διαχρονική ανάλυση, οι εισαγωγές είναι σχεδόν διπλάσιες από τις εξαγωγές της Θεσσαλίας, με επικρατέστερο κλάδο τα τυροκομικά.

ΠΟΠ-ΠΓΕ προϊόντα της Περιφέρειας Θεσσαλίας

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας είναι ανάμεσα στις πρώτες περιφέρειες της χώρας και της Ε. Ε. στην παραγωγή και εμπορία παραδοσιακών ποιοτικών ΠΟΠ/ΠΓΕ αγροτικών προϊόντων και τροφίμων. Είναι προϊόντα κατοχυρωμένα με εισήγηση και φάκελο μελέτης οργανώσεων παραγωγών που θα ελέγξει το Υπουργείο Γεωργίας και ακολούθως πιστοποιούνται η θα πιστοποιηθούν με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σύμφωνα με τους κανονισμούς 1151/2012 (&1234/2007) τα ακόλουθα Θεσσαλικά προϊόντα και τρόφιμα (σύμφωνα με το Παράρτημα 1 της Συνθήκης της ΕΕ και το παράρτημα 1 του άρθρου 2 του καν. 1151/2012):

ΤΥΡΙΑ ΠΟΠ	ΦΕΤΑ, κασέρι, μανούρι, Γαλοτύρι, Μπάτζος Θεσσαλίας αναγνωρισμένα Γραβιέρα Αγράφων Καρδίτσας αναγνωρισμένο
ΚΡΕΑΤΑ ΠΟΠ	Αρνάκι και Κατσικάκι Ελασσόνας αναγνωρισμένα <i>Κατσικάκι Σκοπέλου, Αρνάκι Αργιθέας, Τόνος Αλονήσου σε διαδικασία αναγνώρισης</i>
ΦΡΟΥΤΑ ΠΟΠ/ΠΓΕ	Φιρίκι Πηλίου και Μήλα Ζαγοράς Πηλίου αναγνωρισμένα <i>Κεράσι και Μήλα Αγιάς σε διαδικασία αναγνώρισης</i> <i>Δαμάσκηνο Σκοπέλου σε διαδικασία αναγνώρισης</i> <i>Αχλάδι, ροδάκινο και σταφύλι Τυρνάβου σε διαδικασία αναγνώρισης</i> <i>Ακτινίδια Δέλτα Πηνειού σε διαδικασία αναγνώρισης</i>
ΕΛΙΕΣ ΠΟΠ/ΠΓΕ	Κονσερβοελιά Μαγνησίας αναγνωρισμένο <i>Ελιά Κισσάβου και Τεμπών σε διαδικασία αναγνώρισης</i>
ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ	<i>Αμύγδαλα Συκουρίου, Τυρνάβου και Αλμυρού σε διαδικασία αναγνώρισης</i> <i>Κάστανα Κισσάβου σε διαδικασία αναγνώρισης</i>
ΤΡΟΦΙΜΑ ΠΟΠ/ΠΓΕ	<i>Φασόλια και Πατάτες ορεινών περιοχών Θεσσαλίας σε διαδικασία αναγνώρισης</i> <i>Σκόρδα Πλατυκάμπου σε διαδικασία αναγνώρισης</i>

	<p>Αλλαντικά Τρικάλων και Θεσσαλίας σε διαδικασία αναγνώρισης</p> <p>Χαλβάς Φαρσάλων σε διαδικασία αναγνώρισης</p> <p>Μέλι Θεσσαλίας σε διαδικασία αναγνώρισης</p> <p>Χωριάτικο Ψωμί Θεσσαλίας σε διαδικασία αναγνώρισης</p> <p>Προϊόντα Αρτοποιίας και Ζαχαροπλαστικής Θεσσαλίας σε διαδικασία αναγνώρισης</p>
ΚΡΑΣΙΑ ΠΟΠ	Ραψάνης Λάρισας, Αγκιάλου Μαγνησίας, Μεσενικόλα Καρδίτσας, αναγνωρισμένα
ΚΡΑΣΙΑ ΠΓΕ	Τυρνάβου, Ελασσόνας, Κραννών, Κρανιάς Λάρισας, Μετέωρα Τρικάλων, Μαγνησίας, Καρδίτσας, Τσίπουρο Τυρνάβου, Τσίπουρο Θεσσαλίας, αναγνωρισμένα

Σημειώνεται ότι τα θεσσαλικά προϊόντα που αναφέρονται παραπάνω αντιστοιχούν σε 20 Πιστοποιημένα και 20 προς Αναγνώριση και Πιστοποίηση ΠΟΠ/ΠΓΕ Θεσσαλίας, δηλαδή συνολικά 40 Θεσσαλικά ΠΟΠ/ΠΓΕ Αγροτικά Προϊόντα και Τρόφιμα.

Τα ΠΟΠ/ΠΓΕ προϊόντα ζωικής και φυτικής παραγωγής της Ελλάδας που παράγουν και εμπορεύονται 1Συ200 επιχειρήσεις στην Ελλάδα ελέγχονται από τον ΕΛΓΟ Δήμητρα (AGROCERT) σε συνεργασία με την ΔΑΟΚ των Περιφερειών βάση της ΚΥΑ 261611/2006.

5.4 Έρευνα και αξιολόγηση κύριων αγορών - στόχων και αποτύπωση των τάσεων

Στα πλαίσια μελέτης του Αγροδιατροφικού Τομέα στην Περιφέρεια Θεσσαλίας (Κατάσταση και Προοπτικές) το 2013, πραγματοποιήθηκε επεξεργασία στοιχείων της ICAP για τα έτη 2011 και 2012 και για τις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Θεσσαλίας προκύπτει πως:

- Το 17,2% των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της Θεσσαλίας ανήκουν στον κλάδο των τροφίμων - ποτών, ο οποίος έχει τη δεύτερη θέση σε αριθμό επιχειρήσεων στο δείγμα μετά τις εμπορικές επιχειρήσεις (161 επιχειρήσεις, 32,2%).
- Οι επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων - ποτών επέτυχαν το 31,7% του κύκλου εργασιών που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις του δείγματος (έτος αναφοράς το 2011) και καταλαμβάνουν την πρώτη θέση ακολουθούμενες από αυτές του εμπορίου.
- Οι επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων - ποτών απασχολούν το 21,7% του προσωπικού που εργάζεται στις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Περιφέρειας Θεσσαλίας και καταλαμβάνουν την πρώτη θέση σε αριθμό απασχολουμένων.

- Το 79% των επιχειρήσεων του κλάδου τροφίμων - ποτών είναι εξαγωγικές, ενώ αποτελούν το 37% των εξαγωγικών επιχειρήσεων όλων των κλάδων του δείγματος των 500 επιχειρήσεων.

Παρόλα αυτά, δεν υπάρχουν επίσημα δεδομένα για την ένταση της εξαγωγικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων (αξία, αγορές, κ.ά.).

- Οι επιχειρήσεις του κλάδου τροφίμων - ποτών είναι οι μόνες (μαζί με αυτές των λοιπών βιομηχανιών) που παρουσίασαν αύξηση του κύκλου εργασιών μεταξύ των ετών 2011/2012.

Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης πραγματοποιήθηκε επεξεργασία της βάσης δεδομένων με στοιχεία επιχειρήσεων της ICAP με στόχο να ανιχνευτούν τάσεις και κυρίαρχοι κλάδοι εξαγωγών.

Οι επιχειρήσεις που επιλέχθηκαν:

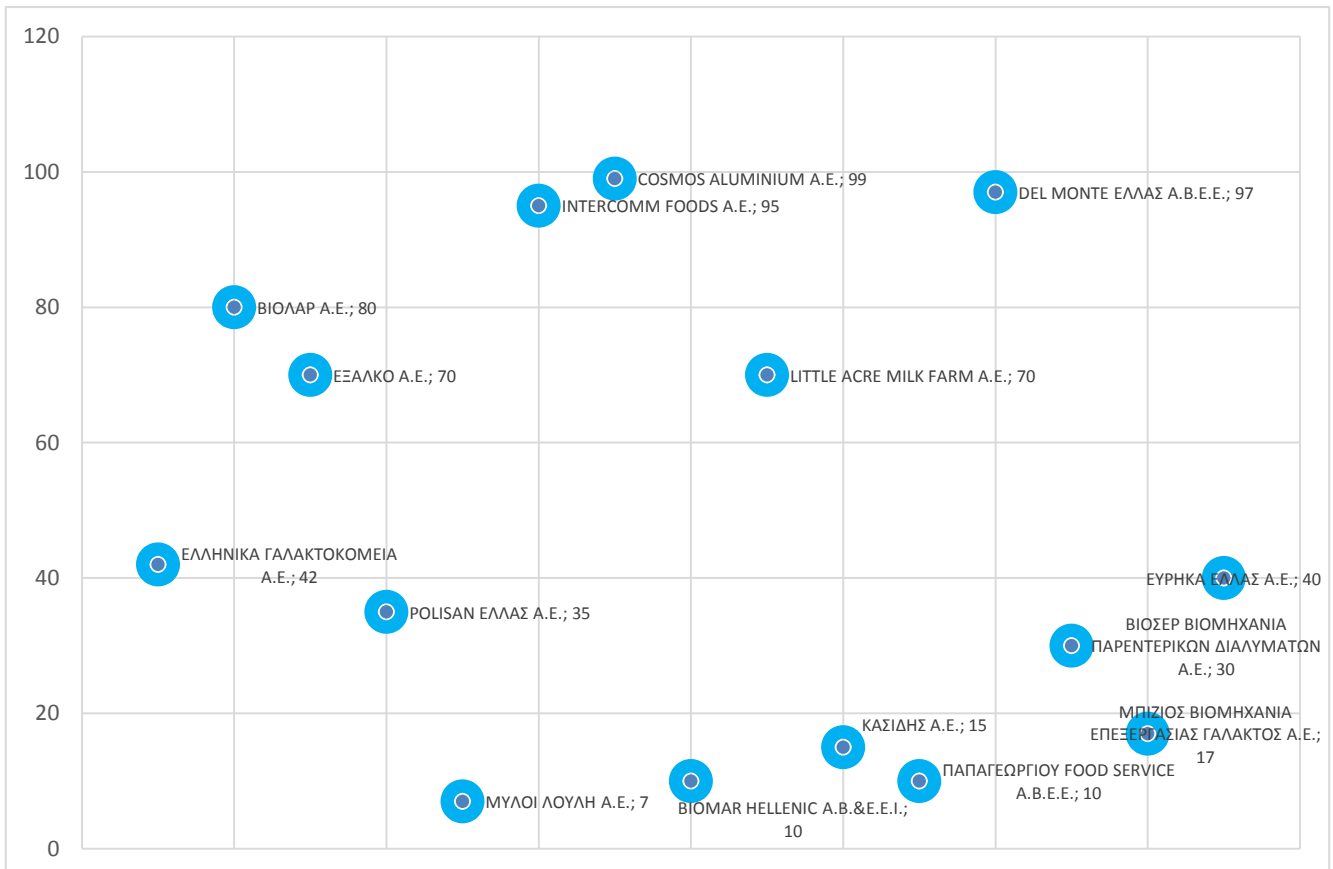
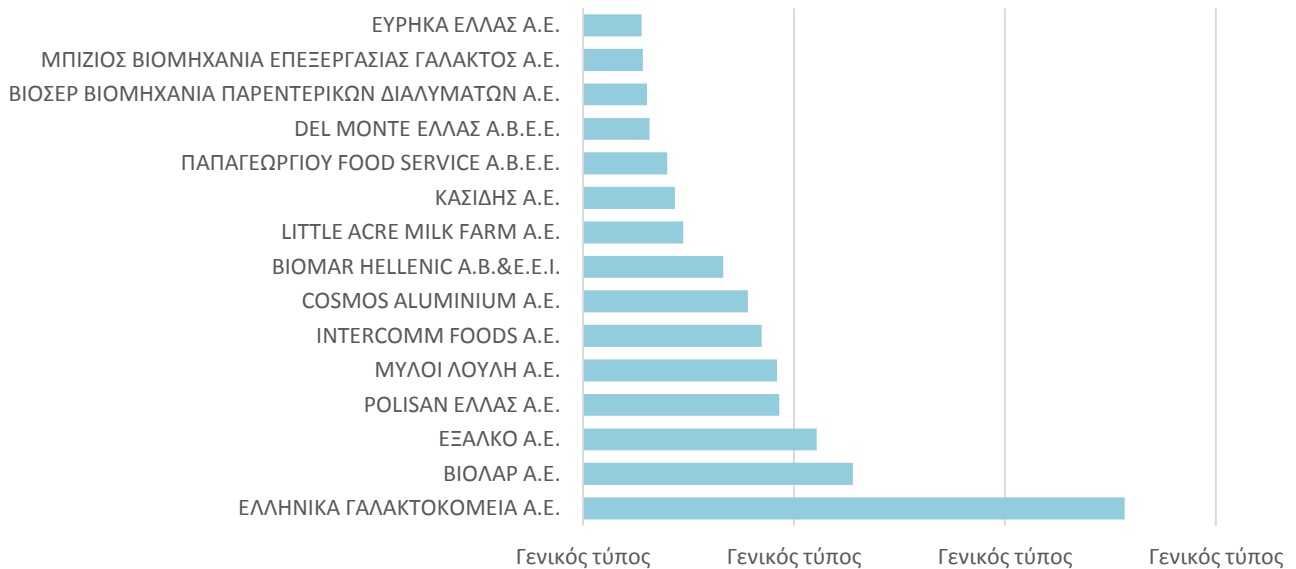
- χωροθετούνται εντός των Π.Ε της Περιφέρειας Θεσσαλίας,
- ανήκουν στον ευρύτερο κλάδο της Βιομηχανίας ή του Εμπορίου,
- κάνουν εξαγωγές προϊόντων
- έχουν δηλώσει εξαγωγές προϊόντων στις περιοχές: Ασία – Ειρηνικός, Αφρική, Βόρειος Αμερική, Δυτική Ευρώπη, Κεντρική - Ανατολική Ευρώπη, Κεντρική Ασία, Κεντρική Αμερική, Μέση Ανατολή, Νότιος Αμερική,
- ο κύκλος εργασιών τους από το 2016 και έπειτα κυμαίνεται άνω των 500.000€.

Από τους παραπάνω περιορισμούς το δείγμα των επιχειρήσεων που εξετάστηκαν ανήλθε στις 188 επιχειρήσεις συνολικά. Ως προς τους επικρατέστερους κλάδους δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων, από την ανάλυση των στοιχείων προέκυψε ότι ο μεγαλύτερος αριθμός των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται στη βιομηχανία ειδών διατροφής (55 επιχειρήσεις). Στη δεύτερη θέση ακολουθούν βιομηχανικές επιχειρήσεις μεταλλευτικών προϊόντων και κατασκευών (14 επιχειρήσεις) και εμπορικές επιχειρήσεις ειδών διατροφής (14 επιχειρήσεις).

Από αυτό το σημείο και έπειτα δεν εντοπίζεται κάποια σημαντική συγκέντρωση σε κάποιον άλλο κλάδο δραστηριότητας, αντίθετα παρατηρείται διασπορά: 9 βιομηχανικές επιχειρήσεις στον κλάδο των ποτών, 9 βιομηχανικές επιχειρήσεις στα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, 6 βιομηχανικές επιχειρήσεις στα αγροτικά προϊόντα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατάταξη των επιχειρήσεων με βάση των κύκλο εργασιών για το τελευταίο δηλωθέν έτος στη βάση δεδομένων της ICAP. Από το σύνολο επιλέχθηκαν οι επικρατέστερες που αναφέρονται στη συνέχεια και με την ονομασία τους (βλ. Διάγραμμα και Πίνακα).

Διάγραμμα 2&3: Οι επιχειρήσεις με το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών για το τελευταίο δηλωθέν οικονομικό έτος

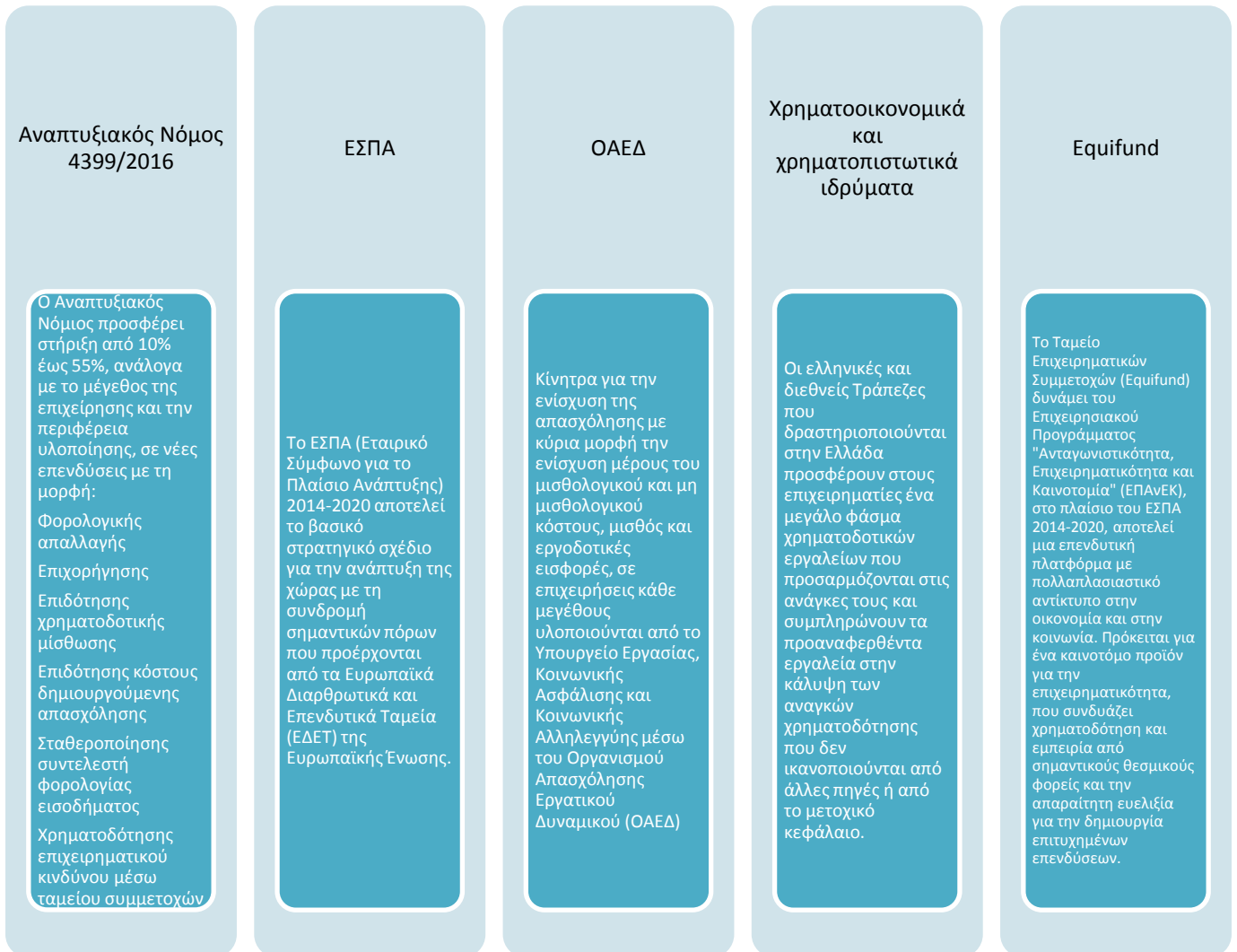
Πίνακας 15: Εξαγωγικές εταιρείες σε κατάταξη βάσει του κύκλου εργασιών, κλάδος δραστηριότητας, ποσοστό εξαγωγών και χώρες εξαγωγών

A/A	Όνομα Εταιρείας	Κλάδος Δραστηριότητας	% Εξαγωγών	Χώρες Εξαγωγών
1	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΑΛΑΚΤΟΚΟΜΕΙΑ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	42%	Αλβανία, Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Εσθονία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ινδία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κίνα, Κύπρος, Λιθουανία, Μάλτα, Μολδαβία, Μπαχρέιν, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σερβία, Σιγκαπούρη, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία
2	ΒΙΟΛΑΡ Α.Ε.	Βιομηχανία (Κλωστοϋφαντουργικά Προϊόντα)	80%	Αίγυπτος, Βιετνάμ, Βουλγαρία, Ιαπωνία, Ινδία, Ινδονησία, Ιταλία, Κίνα, Μαλαισία, Μπαγκλαντές, Ουγγαρία, Πακιστάν, Ρουμανία, Σερβία, Τουρκία
3	ΕΞΑΛΚΟ Α.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)	70%	Αλβανία, Αυστρία, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Κατάρ, Κάτω Χώρες, Κουβέιτ, Νότιος Αφρική, Ρουμανία, Ρωσία, Σερβία, Τσεχία, Φινλανδία
4	POLISAN ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Ελαστικό - Πλαστικά)	35%	Βουλγαρία, Ισπανία, Ιταλία, Ρουμανία, Σερβία, Τουρκία
5	ΜΥΛΟΙ ΛΟΥΛΗ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	7%	Αίγυπτος, Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Κύπρος, Ρωσία, Τυνησία
6	INTERCOMM FOODS Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	95%	Αυστραλία, Βέλγιο, Βραζιλία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ιορδανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κουβέιτ, Μεξικό, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Υεμένη
7	COSMOS ALUMINIUM Α.Ε.	Βιομηχανία (Μεταλλικά Προϊόντα & Κατασκευές)	99%	Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ισραήλ, Κάτω Χώρες, Λιθουανία, Ουγγαρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβενία, Τσεχία
8	ΒΙΟΜΑΡ HELLENIC A.B.&E.I.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	10%	Αλβανία, Αρμενία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Γεωργία, Δανία, Ισραήλ, Κύπρος, Λίβανος, Τουρκία
9	LITTLE ACRE MILK FARM Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	70%	Γερμανία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, Κύπρος, Πολωνία
10	ΚΑΣΙΔΗΣ Α.Ε.	Εμπόριο (Είδη Διατροφής)	15%	Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία, Βουλγαρία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Σουηδία
11	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ FOOD SERVICE A.B.E.E.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	10%	Βουλγαρία, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Κύπρος
12	DEL MONTE ΕΛΛΑΣ Α.Β.Ε.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	97%	Αλγερία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιαπωνία, Ιορδανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ισραήλ, Καναδάς, Κάτω Χώρες, Κουβέιτ, Κύπρος, Λίβανος, Λιθουανία, Μάλτα, Μπαχρέιν, Ουκρανία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σλοβενία, Σουηδία, Τυνησία, Υεμένη, Φινλανδία
13	ΒΙΟΣΕΡ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΠΑΡΕΝΤΕΡΙΚΩΝ ΔΙΑΛΥΜΑΤΩΝ Α.Ε.	Βιομηχανία (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)	30%	Αλβανία, Αυστρία, Βέλγιο, Βόρεια Μακεδονία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Κύπρος, Μάλτα
14	ΜΠΙΖΙΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΑΛΑΚΤΟΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	17%	Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες, Κάτω Χώρες, Κίνα, Κύπρος, Σουηδία
15	ΕΥΡΗΚΑ ΕΛΛΑΣ Α.Ε.	Βιομηχανία (Φάρμακα - Καλλυντικά - Απορρυπαντικά)	40%	Αίγυπτος, Αλβανία, Αρμενία, Βουλγαρία, Γεωργία, Ηνωμένες Πολιτείες, Κύπρος, Μαυροβούνιο, Ουγγαρία, Ουκρανία, Πολωνία, Ρουμανία, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Σερβία
16	SHM HELLAS - ΠΗΛΙΟΝ Α.Β.Ε.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	100%	Αυστραλία, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελβετία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Σουδάν, Σουηδία
17	BRETAS Ε.Π.Ε.	Βιομηχανία (Είδη Διατροφής)	95%	Αυστρία, Βόρεια Μακεδονία, Γερμανία, Δανία, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ηνωμένες Πολιτείες, Ηνωμένο Βασίλειο

Εξετάζοντας το ποσοστό εξαγωγών κάθε επιχείρησης προκύπτουν τα εξής. Στο σύνολο, ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων κινείται σε ποσοστό εξαγωγών $\leq 25\%$ (88 επιχειρήσεις). Στην κατηγορία 25% - 50% ανήκουν 22 επιχειρήσεις, στην κατηγορία 50% - 75% 16, στην κατηγορία 75% - 100% 40 ενώ 5 έχουν δηλώσει εξαγωγές στο 100%.

5.5 Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων

Οι επενδυτές που υλοποιούν μία επένδυση στην Ελλάδα μπορούν να αξιοποιήσουν σημαντικά εργαλεία για τις ανάγκες χρηματοδότησής τους, με σκοπό την υλοποίηση των επενδυτικών τους έργων:

Παράλληλα με τη χρήση των παραπάνω εργαλείων, αυτή την περίοδο, σε φάση υλοποίησης εισέρχονται ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη νέας δέσμης δράσεων στήριξης των Ελλήνων εξαγωγέων, μέσω της ενεργοποίησης νέου έργου τεχνικής υποστήριξης προς το υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης και τον Οργανισμό Enterprise Greece.

Το έργο τεχνικής υποστήριξης χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων & Εέργειας (BMWi) και υλοποιείται από τον Γερμανικό Οργανισμό GIZ GmbH (Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit), σε συνεργασία με την Υπηρεσία Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (Structural Reform Support Service -SRSS) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αυτό Πρόγραμμα αποσκοπεί στο να συμβάλλει περαιτέρω στην επίτευξη του στόχου αύξησης της συμμετοχής των εξαγωγών στο 50% του ΑΕΠ ως το 2025, όπως αυτός ορίστηκε στην Εθνική Στρατηγική Ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα, προβλέπει τη μεταφορά τεχνογνωσίας και την αξιοποίηση καλών διεθνών πρακτικών σε 3 άξονες:

1. Ενίσχυση δυνατότητας στρατηγικού σχεδιασμού στον τομέα προώθησης εξαγωγών, από τους αρμόδιους φορείς.
2. Ανάπτυξη ικανοτήτων κινητοποίησης επιχειρήσεων να εξάγουν και βελτίωση εξαγωγικών δεξιοτήτων των επιχειρήσεων.
3. Υποστήριξη για την επιτυχή ολοκλήρωση δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Προώθησης Εξαγωγών 2016-2018, καθώς και για την κατάρτιση ενός, νέου συνεκτικού Σχεδίου Δράσης, εναρμονισμένου με τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής Ανάπτυξης.

Το πρώτο αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής θα είναι η κατάρτιση ενός (πιλοτικού) Χάρτη Εξαγωγικών Προοπτικών, σε παγκόσμια κλίμακα, που θα επιτρέψει τη χάραξη μεσοπρόθεσης στρατηγικής προώθησης εξαγωγών, σε συνεργασία των αρμόδιων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, βάσει καλών διεθνών πρακτικών.

Ως προς την πρόοδο που έχει ήδη επιτευχθεί στον τομέα προώθησης εξαγωγών αναφέρονται τα ακόλουθα:

1. Έναρξη υλοποίησης του «Ανάπτυξης Υπηρεσιών Help-desk (εν δυνάμει) Εξαγωγέων» στην Enterprise Greece, συνολικού προϋπολογισμού 635.000 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Το έργο προβλέπει την ανάπτυξη «Βάσης Γνώσης» (Knowledge Base) της Enterprise Greece, σε συνδυασμό με σύγχρονα εργαλεία Τεχνολογιών Πληροφορικής (ΤΠΕ), αλλά και καταρτισμένο προσωπικό, με στόχο την αμεσότερη εξυπηρέτηση (εν δυνάμει) εξαγωγέων. Τα αμέσως επόμενα βήματα προβλέπουν τη σύναψη Συμφωνιών Συνεργασίας με φορείς του Δημόσιου και Ιδιωτικού τομέα για τη δημιουργία πανελλαδικού δικτύου ενημέρωσης. Εκτιμάται ότι εντός του φθινοπώρου του 2019 οι πρώτες αναβαθμισμένες υπηρεσίες του

Help-desk θα είναι διαθέσιμες για τους ενδιαφερόμενους από την Ελλάδα και το Εξωτερικό. Ήδη από την οπτική αναμόρφωση της διαδικτυακής διεπαφής (web interface) του Help-desk στην ιστοσελίδα της Enterprise Greece, καταγράφεται σημαντική αύξηση στα λαμβανόμενα αιτήματα υποστήριξης, ξεπερνώντας τα 750 στο σύνολο του 2018.

2. Την υποβολή –μετά την σχετική προέγκριση από την αρμόδια Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής- Τεχνικού Δελτίου έργου «Ανάπτυξης (εθνικού) Πληροφοριακού Συστήματος Προώθησης Εξαγωγών», συνολικού προϋπολογισμού 689.000 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Το έργο αποτελεί τη μετουσίωση πολιτικής απόφασης για θεσμοθετημένη σύμπραξη του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης και του Υπουργείου Εξωτερικών στην παροχή ποιοτικής και τεκμηριωμένης πληροφόρησης προς εν δυνάμει και υφιστάμενους εξαγωγείς, μέσω μίας εθνικής πύλης για τις εξαγωγές. Αξιοποιώντας σύγχρονες τεχνολογίες, το Πληροφοριακό Σύστημα θα αναδεικνύει υφιστάμενες πρωτογενώς παραγόμενες πληροφορίες, όπως από το δίκτυο των Γραφείων Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) του Υπουργείου Εξωτερικών, ενώ θα δίνει δυνατότητα προσωποποιημένης πρόσβασης και σε νέες εγχώριες και διεθνείς πηγές δεδομένων.

5.6 Σχέδιο δράσης - στρατηγική για την προώθηση των εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Γενικά, οι κυριότεροι παράγοντες που φαίνεται να αποθαρρύνουν την εξαγωγική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων σχετίζονται είτε με την λειτουργία του δημόσιου τομέα και τις υποδομές του, είτε με τη στρατηγική και την οργάνωση των ιδίων των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης διαΝΕΟσις (Δεκέμβριος 2018), σε ό,τι αφορά τη Δημόσια Διοίκηση, η αναδιαμόρφωση του φορολογικού πλαισίου των επιχειρήσεων, (φορολογία κεφαλαίου, φορολογία κερδών κλπ.) σε πιο σταθερή και ορθολογική βάση, σε συνδυασμό με σταθερές εργοδοτικές εισφορές, γρήγορη απόδοση ΦΠΑ, ορθολογικούς εργατικούς κανονισμούς, ταχεία απονομή δικαιοσύνης και περιορισμένη γραφειοκρατία σε όλους τους τομείς (έγκριση επενδύσεων, αδειοδότηση, λειτουργία) θα έχει ως αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της αβεβαιότητας με θετικές συνέπειες τόσο στην προσέλκυση νέων επενδύσεων στον ιδιωτικό τομέα, όσο και την ανταγωνιστικότητα.

Παράλληλα στην ίδια μελέτη αναγνωρίζεται πως πέρα όμως από εμπόδια που παρεμβάλλει η Δημόσια Διοίκηση, το χρηματοπιστωτικό σύστημα και η ποιότητα των υποδομών, διαπιστώνονται και σοβαρές αδυναμίες στις ίδιες τις εταιρείες για την προώθηση των εξαγωγών τους. Σύμφωνα με ποσοτική μας έρευνα στα πλαίσια της μελέτης «Εξαγωγές και Εξαγωγικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα», τα σημαντικότερα προβλήματα που εμφανίζουν οι εξαγωγικές επιχειρήσεις είναι το κόστος παραγωγής τους (40,1%), τα δίκτυα πώλησης του εξωτερικού (34,8%) και το μέγεθος της εταιρείας (25,8%).

Προκύπτει ότι μέγεθος, χρηματοδότηση, καινοτομία, αμοιβές στελεχών, θεσμικό πλαίσιο, branding και υποδομές είναι οι κύριοι άξονες για την προώθηση των εξαγωγών. Πολλοί παράγοντες αποθαρρύνουν την εξαγωγική δραστηριότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, οι οποίοι σχετίζονται με (α) δυσλειτουργίες του δημόσιου τομέα, όπως η ποιότητα της φορολογικής διοίκησης, η υπολειτουργία αρμόδιων φορέων, η έντονα γραφειοκρατική εξαγωγική διαδικασία, η καθυστέρηση επιστροφής ΦΠΑ, (β) τις συνέπειες οικονομικών πολιτικών όπως η υψηλή φορολογία, και οι συνεχόμενες μεταβολές του νομοθετικού πλαισίου, (γ) την αδυναμία άσκησης πολιτικών προώθησης των προϊόντων στις ξένες αγορές μέσω πληροφόρησης για εξαγωγικές ευκαιρίες, κέντρων πιστοποίησης και προγραμμάτων προώθησης των προϊόντων, (δ) την παραγωγική δομή της χώρας που συνεπάγεται δυσκαμψίες στις αγορές προϊόντων, υψηλό κόστος και εμπόδια στο δίκτυο μεταφορών και υψηλό κόστος παραγωγής σε σχέση με τους ανταγωνιστές.

Τα βασικά συστατικά μιας πολιτικής για την προώθηση της εξωστρέφειας των ελληνικών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τη μελέτη του Οργανισμού Έρευνας και Ανάλυσης διαΝΕΟσις (Δεκέμβριος 2018), θα πρέπει να συνθέτουν μια λύση στα παρακάτω βασικά εμπόδια στην εξαγωγική δραστηριότητα (1) μέγεθος επιχειρήσεων, (2) πρόσβαση σε χρηματοδότηση, (3) καινοτομία, (4) brain drain, (5) βελτίωση του θεσμικού πλαισίου στη δημόσια διοίκηση, (6) προώθηση εγχώριου branding, (7) βελτίωση των υποδομών.

5.6.1 Κατευθύνσεις στρατηγικής για την προώθηση των εξαγωγών στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

Ο πρωτογενής τομέας στην Περιφέρεια Θεσσαλίας παρουσιάζει εξαιρετικές επιδόσεις σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων. Στα βιομηχανικά φυτά, τα σιτηρά, τα φρούτα, τα κηπευτικά και τα όσπρια είναι από τις κυρίαρχες παραγωγικές δυνάμεις της χώρας. Σε ό,τι αφορά στην κτηνοτροφία είναι πρώτη παραγωγός περιοχή της Ελλάδος.

Το πεδίο ανταγωνισμού στο οποίο δύναται με τα σημερινά δεδομένα να δώσει μάχη ο πρωτογενής τομέας σε παγκόσμια κλίμακα είναι ο τομέας της μοναδικότητας, σε επίπεδο προϊόντων που δεν ευδοκούν αλλού ή γεωγραφικής προέλευσης ή χαρακτηριστικών του προϊόντος(Π.Ο.Π.). Η συνολική μείωση του κόστους παραγωγής με ταυτόχρονη παραγωγή προϊόντων ποιότητας με την εισαγωγή καινοτομίας και ερευνητικών αποτελεσμάτων στην παραγωγική διαδικασία μπορεί επίσης να οδηγήσει σε τόνωση /αύξηση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα. Ο κλάδος των τροφίμων – ποτών παρουσιάζει ενδείξεις για την ικανότητά του να καταστεί ανταγωνιστικός σε πολύ συγκεκριμένες niche αγορές, τόσο στην Ευρώπη όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, εκμεταλλευόμενος ορισμένα από τα πεδία μοναδικότητας που αναφέρθηκαν. Η καθετοποίηση προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της προστιθέμενης αξίας στα προϊόντα του πρωτογενή τομέα μπορεί ν' αποτελέσει διέξοδο.

Αντίστοιχα, ο δευτερογενής τομέας στην Περιφέρεια απαρτίζεται από μια ευρεία ποικιλία προϊόντων, η έμφαση όμως της τοπικής παραγωγής εστιάζει σε κατασκευές από μέταλλο, μηχανήματα, τρόφιμα, ποτά, ξύλο και μη μεταλλικά ορυκτά.

Ο τριτογενής τομέας έχει μία σημαντική συμβολή της ανάπτυξης της Περιφέρειας, με ικανοποιητική τη συμμετοχή της τουριστικής δραστηριότητας. Ωστόσο, σε σύγκριση με το ποσοστό συμμετοχής του τομέα στη ανάπτυξη της χώρας, ο αντίστοιχος της Θεσσαλίας διαμορφώνεται σχετικά περιορισμένος.

Χαρακτηριστικό του εξαγωγικού προφίλ της Περιφέρειας είναι το γεγονός πως τα τελευταία χρόνια και με δεδομένα αφενός του περιορισμού της εσωτερικής ζήτησης, που μείωσε αντίστοιχα και τις εισαγωγές, και αφετέρου της σταδιακής εξόδου της τοπικής παραγωγής σε ξένες αγορές, η Περιφέρεια πραγματοποιεί περισσότερες εξαγωγές, σε αξία, απ' ό,τι εισαγωγές, με αποτέλεσμα να βελτιώνει δραματικά το εμπορικό της ισοζύγιο. Τα εξαγώγιμα προϊόντα διακρίνονται από μία σοβαρή ποικιλία, και είτε προέρχονται από την μεταποίηση της πρωτογενούς παραγωγής, είτε προκύπτουν από βιομηχανικές κατεργασίες. Ως προς την

ενίσχυση των εξαγωγών εκτιμάται πως η τάση αυτή, που καταγράφεται μετά την έκφανση της οικονομικής κρίσης, θα πρέπει να διατηρηθεί και στο άμεσο μέλλον, και να αποτελεί την μόνιμη αναπτυξιακή διέξοδο της Θεσσαλίας.

Επιπλέον, η Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας στη Θεσσαλία με βάση τις αρχές της Έξυπνης Εξειδίκευσης εστιάζει με βάση τα χαρακτηριστικά της Περιφέρειας σε δύο κύριους πυλώνες: “Αγροδιατροφικό Σύμπλεγμα” και “Μέταλλο και Δομικά Υλικά”, γύρω από τους οποίους αναπτύσσονται τρεις δορυφορικές δραστηριότητες: “Περιβάλλον”, “Ενέργεια” και “Δημιουργικός Τουρισμός”, ενώ παράλληλα επιχειρείται επιστημονικά οδηγούμενη σ’ ένα πεδίο αναδυόμενων δραστηριοτήτων: “Αποκατάσταση και Προηγμένες Υπηρεσίες Υγείας”. Η κυριαρχία των δύο αυτών πυλώνων επιβεβαιώνεται και από την παρούσα μελέτη με την ανάλυση των χαρακτηριστικών των εξαγωγικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Διάγραμμα 4: Οι θεματικές προτεραιότητες της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης στη Θεσσαλία

Το θεσμικό όραμα όπως διατυπώνεται στη Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για το 2020 θέτει ως στόχους:

- +20% στην ΑΠΑ του πρωτογενή Τομέα
- +20% στις εξαγωγές σε μέταλλο – δομικά υλικά
- +20% στις διανυκτερεύσεις αλλοδαπών
- +200% στις κατά κεφαλή δαπάνες Ε&Α των επιχειρήσεων

Το πρώτο 20άρι αφιερώνεται στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα και παραπέμπει στη στόχευση όλων των παρεμβάσεων που θεωρούνται ευκαιρίες καινοτομίας στην Περιφέρεια.

Το δεύτερο 20άρι αφιερώνεται στο δεύτερο σημαντικότερο κλάδο της περιφερειακής οικονομίας και στην ενίσχυση της εξωστρέφειάς του.

Το τρίτο 20άρι αφιερώνεται στον τουρισμό και στην ανάγκη συγκράτησης περισσότερων αλλοδαπών.

Το τελευταίο 200άρι δείχνει την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει η Θεσσαλία για να πετύχει η στρατηγική της σταδιακής σύγκλισής της ως προς την έξυπνη ανάπτυξη με τα ευρωπαϊκά δεδομένα: ασχολείται με το εμφανέστερα πιο αδύναμο σημείο του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας. Η επίτευξή του θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας.

Ακολουθώντας αυτή την κατεύθυνση αλλά και τις τάσεις που αναδύθηκαν από τη μελέτη του εξαγωγικού προφίλ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, προτείνεται ένα σύνολο στρατηγικών κατευθύνσεων για την ενίσχυση και την ανάπτυξη της ήδη υπάρχουσας δυναμικής. Όπως προέκυψε και από την ανάλυση κυρίαρχη επιχειρηματική δραστηριότητα με ιδιαίτερη δυναμική, αναπτύσσεται στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα παραγωγής και εμπορίας αλλά και σε ορισμένους κλάδους της μεταποιητικής δραστηριότητας. Επιπλέον, θα μπορούσαν να βελτιωθούν οι επιδόσεις καθώς υπάρχουν δυνατότητες στην αλυσίδα αξίας δασοκομίας – ξύλου – επίπλου, στους τομείς του περιβάλλοντος και ενέργειας και στην τουριστική δραστηριότητα.

Δέση άμεσων ενεργειών για την ανάπτυξη των εξαγωγών

Παροχή κινήτρων για δημιουργία επιχειρηματικής δραστηριότητας σε μεγαλύτερη κλίμακα

- Παροχή κινήτρων για δημιουργία επιχειρηματικής δραστηριότητας σε μεγαλύτερη κλίμακα, με προτεραιότητα στη χρηματοπιστωτική ενίσχυση σε: - τομείς και επιχειρήσεις με υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία, - επιχειρήσεις που στοχεύουν σε μεγάλες αγορές με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα.

Χρηματοδοτική υποστήριξη για καθετοποίηση της επιχειρηματικής εξαγωγικής αλυσίδας

- Χρηματοδοτική υποστήριξη για καθετοποίηση της επιχειρηματικής εξαγωγικής αλυσίδας με τις μικρότερες ελληνικές επιχειρήσεις να προμηθεύουν εισροές σε μεγαλύτερες εξαγωγικές μονάδες.

Πρώθηση συνεργειών

- Πρώθηση συνεργειών ανάμεσα σε επιχειρήσεις μέσω ευνοϊκής χρηματοδότησης και θεσμικής υποστήριξης για δημιουργία διεπιχειρηματικών κέντρων (clustering), που θα καλύπτουν παροχή συμβουλών και κοινές δράσεις μάρκετινγκ, εφοδιασμού, πληροφορικής, πιστοποίησης προϊόντων και επαγγελματικής κατάρτισης.
- Η επιμόρφωση των ΜμΕ σε σχήματα που δημιουργούν συνέργειες, όπως τα διεπιχειρηματικά δίκτυα (clustering) και η πρώθηση των Επιχειρηματικών Πάρκων ως ένα «στρατηγικό εργαλείο μακράς πνοής» κρίνεται αναγκαία για την ώθηση προς την ανάπτυξη και την εξωστρέφεια. Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται επιβεβλημένη η πρώθηση συνεργειών ανάμεσα σε επιχειρήσεις μέσω ευνοϊκής χρηματοδότησης και θεσμικής υποστήριξης για δημιουργία διεπιχειρηματικών δικτύων, που θα καλύπτουν παροχή συμβουλών και κοινές δράσεις μάρκετινγκ, εφοδιασμού, πληροφορικής, πιστοποίησης προϊόντων και επαγγελματικής κατάρτισης. Τα πλεονεκτήματα των συγκεκριμένων συνεργειών είναι, μεταξύ άλλων, η διάχυση της γνώσης, η κοινή χρήση εγκαταστάσεων και υποδομών, η εύκολη πρόσβαση σε εξειδικευμένο προσωπικό και τέλος οι ευνοούμενες συνθήκες για Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D) και καινοτομία.

Πρώθηση και χρηματοδοτική στήριξη της καινοτομίας

- Πρώθηση και χρηματοδοτική στήριξη της καινοτομίας με ενίσχυση της διεθνούς παρουσίας των εξαγωγικών επιχειρήσεων σε δραστηριότητες τεχνολογικής αιχμής, όπως η διεθνής κατοχύρωση ευρεσιτεχνιών.

Προσδιορισμός επενδυτικών ευκαιριών σε περιφερειακό επίπεδο

- Προτείνεται σε συνέχεια της παρούσας μελέτης των οικονομικών και παραγωγικών δεδομένα της περιοχής να επιλεχθούν τρία (3) έως πέντε (5) επενδυτικά πεδία, από αυτά όπου υπάρχουν προφανή τοπικά πλεονεκτήματα, τα οποία ακολουθώντας θα συνοδεύονται από εξειδικευμένα business plan, τα οποία θα αποδεικνύουν την βιωσιμότητα του κάθε επενδυτικού σχεδίου.

Σύνδεση των εξαγωγικών προϊόντων με ξεκάθαρο brand name

- Σύνδεση των εξαγωγικών προϊόντων με το ελληνικό brand name διεθνώς με συνέπεια και συνέχεια στο χρόνο και παράλληλη συντονισμένη εκμετάλλευση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα αλλά και συγκεκριμένα προς την περιφέρεια Θεσσαλίας. Παράλληλα εκμετάλλευση και προώθηση των 20 Πιστοποιημένα και 20 προς Αναγνώριση και Πιστοποίηση ΠΟΠ/ΠΓΕ Θεσσαλίας.

Βελτίωση υποδομών

- Προτεραιότητα στη βελτίωση των παραγωγικών δομών που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα και, κυρίως, του δικτύου μεταφορών (λιμάνια και σιδηρόδρομο).

Χρηματοδοτικά εργαλεία και δυνατότητες επιχορήγησης

- Τόνωση των εξαγωγών με τη χρήση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και δυνατοτήτων επιχορήγησης.